

ನೇಸರು

ತಿಂಗಲೋಲೆ

ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಮುಂಬೈ

NESARU TINGALOLE

Vol XX - 6

ಜೂನ್ 2002

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ 'ಅಕ್ಷಯ ತದಿಗ' ಮಹೋತ್ಸವ	2
ಶ್ರೀಮತಿ ಹೇಮಾಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಅವರಿಂದ ಕೊಳಲು ವಾದನ	3
ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ - ಭಾಗ 5	
ಕೃಪೆ : ಎನ್. ಮರಿತಾಮಾಚಾರ್‌ರವರ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ	4
Gandhi on the Picture of an Ideal Society excerpts from Mahatma Gandhi's writings	8
ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ 21ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಹಿಳೆ	• ಸುಮಾದ್ಯಾರಕನಾಥ್ 9
ವಿಮರ್ಶೆ ಕಾಂಟೆಸಾದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ	• ಡಾ. ಬಿ. ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ 12
Merits of Dharma	13
Karnataka's Contribution to Indian Bhakti Movement	• Prof. Vasant Kushtagi 14
ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತ	15

The Mysore Association, Mumbai

393, Bhaudaji Road, Matunga, Mumbai-400 019.

Tel: 402 46 47 • Grams: "KARUNADU"

'ಅಕ್ಷಯ ತದಿಗೆ' ಮಹೋತ್ಸವ

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ

ನಮ್ಮ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಸದಸ್ಯರು ಎಲ್ಲರೂ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಸೇರಿ ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು, ದೊಡ್ಡ ದಿನಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ರೀತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ವೈಶಾಖಿ ಮಾಸದ ಶುದ್ಧ ತದಿಗೆ 'ಅಕ್ಷಯ ತದಿಗೆ' ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದಿನ, ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳ ಶುಭಾರಂಭಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ದಿನ, ಜೈನರು ಉಪವಾಸ ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಿನ, ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ಬದರಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಜಾಗಿಲನ್ನು (ಈ ದಿನದ ಹಿಂದಿನ 6 ತಿಂಗಳು ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತಾರೆ) ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜನ ಬದರಿನಾರಾಯಣ ದಶನಕ್ಕೆ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ನಿಂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದಿನದ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಗಣಪತಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿದ ದಿನ, ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಈ ದಿನದಂದು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಯ ಪೂಜೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವರ್ಷ ಮೇ ತಿಂಗಳ 15ನೇ ತಾರೀಖಿನಂದು ಅಕ್ಷಯ ತದಿಗೆ, ಅಂದು ನವಗ್ರಹ

ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ

ಪೂಜೆ ನವಗ್ರಹ ಹೋಮ, ಗಣಪತಿ ಪೂಜೆ ಅಭಿಷೇಕ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ಪ್ರಸಾದ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಭಾರತಿ ಪ್ರಸಾದ್‌ರವರು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿಯ ನಂತರ ಪ್ರಸಾದ ವಿನಿಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

ನವಗ್ರಹ ಪೂಜೆ

MATRIMONIAL

Alliance invited for Kannada Smartha Brahmin girl 26 years, 5-4", Lohitasa gotra, Kanya Rashi, Uttara Nakshatra; B.Sc., P.G.D. Computer Programmer from St. Xevier Mumbai, Smart, good looking, Requirement - Good looking well qualified and well settled boy.
Contact : Shri Vidya Shankar
Ph. : 022 524 1734
E-mail : varble@yahoo.com or

Alliance invited for Kannada Smartha Brahmin Boy 34, 5.10", Sankruthi Gotra, Uttarabhadra Nakshatra working as deputy manager (Production) in Mumbai based Tyre Industry Salary - 18,000/- per month (Gross) Looking for enterprising graduate well qualified.
Contact : Gayatri S. Ramu
Tel. : 437 0201

Alliance invited for Kannada Smartha Brahmin Boy, 28, 5.9", 4 Lacs/ anum Looking for enterprising graduate Cast No bar. Contact Mr. Swamy 022-632 7372, 9821154453, 0821-54453 Email nns74@yahoo.com 8/12, Vishaka Apartments, New Link Road, Andheri (W), opp. Lotus Petrol Pump, Mumbai-400 053

ಶ್ರೀಮತಿ ಹೇಮಾ ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಅವರಿಂದ ಕೊಳಲು ವಾದನ

ಮೇ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯ ಶನಿವಾರ ತಾ. ೨೩.೫.೨೦೦೨ರಂದು ಸಂಜೆ ೭ ಗಂಟೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ನ ತಿಂಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಂಗವಾಗಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಹೇಮಾ ಬಾಲ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಅವರ ಕೊಳಲು ವಾದನವಿತ್ತು.

ಕೊಳಲು ವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳ ಬರುವುದು ಪುರುಷರ ಹೆಸರು, ಅದೂ ಕೂಡ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಶೈಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತ. ಅಪವಾದ ರೂಪವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹೆಸರು ಕೇಳ ಬಂದರೂ ಇದು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಹೀಗಿರುತ್ತ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಚೇರಿ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ ಅನ್ನುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಪರೂಪವೇ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಬಹುಶಃ ಆ ಹೊತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನ ಸಂಗೀತ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಸೇರಿದ್ದರು.

ಹೇಮಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು 'ನಾಟಕುರಿಂಜಿ' ರಾಗದಲ್ಲಿ ವರ್ಣದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ತಾಸಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ರಾಗ ಹಂಸಧ್ವನಿ ('ಗಜವದನ ಬೇಡುವೆ'), ಖಮಾಚ್

('ಬ್ರೋಚಿವರಾ'), ಅಮೃತವರ್ಷಿಣಿ ('ಸುಧಾಮಯಿ'), ಬಿಲಹರಿ ('ಶ್ರೀ ಬಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ'), ಪಂತುವರಾಳಿ ('ಸಮಸಮು ವರಯೇ'), ರಾಗ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಪಿ, ವಸಂತ, ಧರ್ಮಾವತಿ, ಬೇಹಾಗ ('ಮಂದಹಾಸದದನ ಭಜೆಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ'), ಬಾರೋ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯಾ ಯಮನ್ ಕಲ್ಯಾಣಿ ('ಕೃಷ್ಣಾ ನೀ ಬೇಗನೆ ಬಾರೋ'), ಪೂರ್ವಚಂದ್ರಿಕೆ (ತಿಲ್ಲಾನ), ಸಿಂದು ಭೈರವಿ ('ಭಾಗ್ಯದಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬಾರಮ್ಮಾ'), ಮುಂತಾದ ರಾಗಗಳನ್ನು ನುಡಿಸಿ ಮಧ್ಯಮಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯ ಹಾಡಿದರು.

ಹೇಮಾ ಅವರ ವಾದನ ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಒಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಕಲಾವಿದೆಯಾಗುವಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಏಟೀಲಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರವಿ ಅನಂತರಾಮನ್, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶಂಕರ ನಾರಾಯಣನ್ ಮತ್ತು ವೊರ್ಸಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲನ್ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಜೊತೆಕೊಟ್ಟರು. ಶ್ರೀ ರವಿ ಅನಂತರಾಮ್ ಅವರ ಏಟೀಲು ನುಡಿಸುವಿಕೆ ಅವರೊಬ್ಬ ನೂರಿತ ಕಲಾವಿದರೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

One of our senior members, Sri S.N. Nagaraja Rao recently moved to Bangalore. He has written a letter from there which we wish to share with our members & reader.

Dear Dr. Manjunath

I am writing this letter to you with a heavy heart. As I had told to you earlier, we left Mumbai for ever and are settling slowly in Bangalore. I hope we will get adjusted to Bangalore life, which is far far different from Mumbai's life.

The purpose of writing this letter especially to has some meaning. As you know, I can never forget Mysore Association. This institution has taken care of me as its own son when I was a bachelor and then as one of the family member when I got married. You may be sure that I love this institution till my death and I am at your service for any cause in the improvement of this institution.

Well, Doctor, this institution would have died on its own but for you and some of your colleagues like Mr. Manjunathaiah and Mr. Prasad and many others. I also can not forget ladies section for having kept the institution lively. Mrs Bharathi, Miss Bhavani and many others ladies (unfortunately I don't know their names) have sacrificed a lot to keep the institution alive.

I request you to tell all concerned my regards and love. I miss Mysore Association a lot.

How I wish you will start mess shortly .

with regards

-- S.N. Nagaraj Rao

23/5/2002 Bangalore

FOR ALL YOUR DOMESTIC
AND INTERNATIONAL
TRAVEL ARRANGEMENTS

CONTACT

A AUGUST
TRAVEL
SERVICE

Agents For
INDIAN AIRLINES &
JET AIRLINES

REGD. OFFICE :

3/15, ASHIANA, SECTOR 17,
VASHI, NAVI MUMBAI

PHONES : 789 1970 * 789 1972
789 2451

GRAMS : AUGTRASERV

ALSO AT :

2/16, KABBUR HOUSE,
SION (E), MUMBAI-400 022.

PHONES : 407 2984 * 409 3573
407 7750

TRIMURTI
JEWELLERS
GOLD AND DIAMOND
ORNAMENTS

460/4, Venkatesh Niwas,

Ground Floor,

Bhaudaji Road,

Opp Mysore Association,

Matunga (C.Rly.)

Mumbai-400 019.

Phone : 402 34 85

(...ಕಳೆದ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ)

ಜಮ್ಮು

೧೯೭೦ರಿಂದ ೧೯೯೦ ವರೆಗೂ ಭಾರತದ ಜಮ್ಮು ಉಳಿಗ ಮಾನ್ಯ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬೂಟಿ, ಬಾರಿಡ್ಡು, ಬಸ್ಕೋಲಿ, ಮಾನ್ಯಗಳಾಗಿತ್ತು. ಪಹಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಜಮ್ಮು ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಸ್ಥಾನವು ರಾಜ ಬಲವಂತ ಸಿಂಗನ (೧೯೨೪-೭೨) ಭಾವಚಿತ್ರ ಸರಣಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಈತ ರಾಜ ಬಲವಂತ ಸಿಂಗನ (೧೯೨೪-೭೨) ಭಾವಚಿತ್ರ ಸರಣಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಈತ ರಾಜ ದೈವದೇವರನ ನಾಲ್ಕನೆ ಮಗನಾಗಿದ್ದು, ಈತನು ರಾಜನಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅವನಿಗೆ ಗೌರವ ಸೂಚಿಸಲು ರಾಜನೆಂದು ಕರೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕಡಿಮೆಯೆಂದರೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಬಲವಂತ ಸಿಂಗನ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳಿವೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಚಿತ್ರಗಳು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪಂಡಿತ್ ಸಿಯುನ ದ್ವಿತೀಯ ಪುತ್ರ ಗುಲೇರಿನ ನಯನ್‌ಸುಕ್ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಪಂಡಿತ್ ಸಿಯುನ ಮೊಗಲರ ಅಸ್ಥಾನದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದನು. ಇವನ ಪರಿವಾರವು ಮೂಲತಃ ಗುಲೇರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ನಂತರ ಪರಿವಾರದ ಹಲವಾರು ಸದಸ್ಯರು ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ವಲಸೆಹೋದರೆಂಬುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಅವರ ಉಪನಾಮ ರೈನಾ ಎಂಬುದು ಅವರು ಕಾಶ್ಮೀರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪಂಡಿತ್ ಸಿಯುನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮನಕು ಹಾಗೂ ನಯನ್‌ಸುಕ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಹಲವಾರು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಉತ್ತಮವಾದ ಒಂದು ಶೈಲಿಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರಾದರು.

ತನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಿತ್ರರಚನೆ, ಪಾತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗಿದ್ದ ದಕ್ಷ ಒಳನೋಟ, ಮುಖದ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ ತೋರಿಸುವ ನಿಖರತೆ, ಹದವಾದ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಸರಳವಾದರೂ ಸುಂದರವಾದ ವಾತಾವರಣಗಳಿಂದ ನಯನ್‌ಸುಕ್‌ನು ಪಹಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹೊಸತನವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಜಮ್ಮುವಿನ ಮುಖ್ಯ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದನಾದನು. ಅವನು ಹಾಗೂ ಅವನ ಪರಿವಾರದ ಪ್ರಮುಖರಾದ ಇನ್ನೂ ಬಸ್ಕೋಲಿಯ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಆದಿಕಾಲದ ಭಾವಗಳು ಹಾಗೂ ಉರಿವ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು

ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ

ಭಾಗ - 5

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಹಾಗೂ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಶೈಲಿಗಳು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ಓದುಗರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆಯ ಒಂದು ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಲು ನಾವು ಶ್ರೀ ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಆಯ್ದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ನೇಸರುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ವತಃ ಕಲಾವಿದ, ಶಿಲ್ಪಿ, ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕರಾಗಿರುವ ಮರಿ ಶಾಮಾಚಾರ್‌ರು ಕಲೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕಲಾಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೊರದೋಡಿಸಿದರು. ೧೯೪೪ ನಯನ್ ಸುಕ್‌ನು ರಾಜ ಬಲವಂತ ಸಿಂಗನ ಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಬಂದು. ರಾಜನ ಅಂತ್ಯಕಾಲದವರೆಗೂ, ಅಂದರೆ ೧೯೭೨ ವರೆಗೂ ನಯನ್ ಸುಕ್‌ನು ತನ್ನ ದೊರೆಯ ದಿನನಿತ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವಂತಹ ಹಲವಾರು ಚಿತ್ರಗಳ ಸರಣಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದನು.

ಜಮ್ಮೋಲಾದಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಾಲಿಕೆಯರು ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತಕಾರರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ರಾಜ ಬಲವಂತ ಸಿಂಗನೇಂಬ ಚಿತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ತಾಕ್ರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದ್ದು. ಇದನ್ನು ಜಮ್ಮೋಲಾದಲ್ಲಿ ನಯನ್ ಸುಕ್‌ನು ರಚಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸಿದ ದಿನಾಂಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಾಶ್ರಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜತೆಗೆ ಹಾಡಿನ ಸಾಲೊಂದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಮನು (ಪ್ರಿಯತಮ) ಹಾಗೂ ಮನು ಎಂಬ ಪದಗಳ ಮೇಲೆ ದೃಂದ್ಯಾರ್ಥಗಳ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಹಲವಾರು ವಿವರಣೆಗಳಿಗೆ ದಾರಿಯಿದ್ದರೂ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಲವಂತ ಸಿಂಗನಿಗೆ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಇದು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿತ್ರವು ನಯನ್‌ಸುಕ್‌ನ ಫ್ರೈಡ್ ಶೈಲಿ, ಸಾಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲು ಅವನಿಗಿದ್ದ ಆಸಕ್ತಿ, ರೇಖೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗಿರುವ ಹಿಡಿತ ಹಾಗೂ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಗುಂಪಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಬಲವಂತ ಸಿಂಗನ ಬಿಳಿಯ ಜಾಮಾ ಹಾಗೂ ಪುಕ್ಕಗಳಿರುವ ಪೇಟವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಣ್ಣ

ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನು, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಹುಕ್ಕಾ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಚಿತ್ರದ ಮುನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೇಟ ಧರಿಸಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಆಕೃತಿಯಿದೆ. ರಾಜನೆದುರು ಹೆಂಗಸರು ಎಣ್ಣೆಯ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಲಾದ ಕಷ್ಟ ಆಕಾಶ ಹಾಗೂ ಚಂದ್ರ, ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲವೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ನಯನ್ ಸುಕ್‌ನು ರಾತ್ರಿ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾಗಿದ್ದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ 'ಹೂಬಾಣಗಳು' ಈ ಚಿತ್ರದ ಮುನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಆಕೃತಿಗಳು ಪುಟಾಳಿಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಅರಮನೆಯ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತ ರಾಜನ ಆಕೃತಿ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಷ್ಟ ನೆರಳುಗಳು, ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪುಷ್ಪ ಆಕಾಶ ಇವು ಚಿತ್ರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ.

'ನಯನ ಸುಖನ ಭಾವಚಿತ್ರ', ತೀರಿದಂತಹ ಹುಬ್ಬುಗಳು, ಸುಂದರವಾದ ಮೂಗು ಹಾಗೂ ತಳುವಾದ ಮೀಸೆ ಅವನ ಅಂದವಾದ ಮುಖಕ್ಕೆ ಯೌವನದ ಕಳೆಯನ್ನು ತುಂಬಿದೆ. ಅವನು ಎರಡು ಹೊದಿಕೆಗಳಿರುವ ಬಿಳಿ ಕೋಟನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು, ಕಾಂಗ್ರಾ ಶೈಲಿಯ ಪೇಟವನ್ನು ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಹಣೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಮುದ್ರೆ ಅವನು ಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪಾಲಕನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ರಾಜ ಬಲವಂತ ಸಿಂಗನು ಮೃತನಾದ ನಂತರ ಅವನ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಹರಿದ್ವಾರದಲ್ಲಿರುವ ಗಂಗಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಬಿಡಲು ನಯನ ಸುಕ್‌ನು ಹೊರಟನು. ಇದನ್ನು ಬಸ್ಕೋಲಿಯ ಅಮೃತಪಾಲನು ಕೈಗೊಂಡು ಕಾರಣ ನಯನ ಸುಕ್‌ನು ೧೯೭೨ನೆಯ ನಂತರ ಬಸ್ಕೋಲಿಗೆ ಹೋದನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾಂಗ್ರಾ

ಕಾಂಗ್ರಾ ಕಣಿವೆಯ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೊಬಗಿನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಪಹಾರಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯು ತನ್ನ ಹಳೆಯ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಪೋಷಣೆ ಪಡೆದು ಹಾಗೂ ಗುಲೇರಿ ಮೊಗಲ್ ಶೈಲಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಂಡು ತನ್ನದೇ ಆದ ಬೆಡಗು ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿತು. ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುಲೇರಿ ಚಿತ್ರಕಲೆಯು ಗೋವರ್ಧನ್ ಚಂದನ ಸಾವಿನ ನಂತರ ಅವನತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಕಾಂಗ್ರಾ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ರಾಜ ಸಂಸಾರ್ ಚಂದನು ಕಾಂಗ್ರಾದ ರಾಜ ಪಟ್ಟವನ್ನು (೧೭೭೫-೧೮೨೨) ಕೇವಲ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು, ನಂತರ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು. ೧೮೬೬ರಲ್ಲಿ ಸೇನಾ

ಚಂದಾ ಕಾಂಗ್ರಾ

ಬಲದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಾಂಗ್ರಾ ಕೋಟೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಮೂಲಕ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಕಾಂಗ್ರಾದ ಮೂರು ನಗರಗಳಾದ ಸಂಜನ್‌ಪುರ, ತಿರಾ ಹಾಗೂ ಅಲಪುಪುರಗಳು, ಬೀಯಸ್ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ್‌ಚಂದನು ಮನೋಹರವಾದ ಅರಮನೆಗಳನ್ನು, ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಅಲಂಕಾರಿಕ ತೋಟಗಳು ಉಪ್ಪೇರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರಂಜಿಗಳೊಡನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜನು ನೆಹ್ರೂ ಎಂಬ ಕೆಳ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಂಸಾರ್ ಚಂದನಿಗೆ ಸೇನಾ ಬಲದ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಒಲವಿತ್ತು. ತನ್ನ ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಕಾವ್ಯ, ಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವನು ತೋರಿಸಿದ್ದನು. ಅವನು ರಚಿಸಲಾದ ಅವನದೇ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು ಅವನ ಆಸಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಗುಲಾಬಿ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಸ್ಥಾನಿಕರಿಂದ ಸುತ್ತವರೆದು ತರುಣ ಸಂಸಾರ್ ಚಂದನು ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಎದುರು ಎಷ್ಟೋ ಜನ 'ಎದುರಾಳಿಗಳು' ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತು, ಅದರೊಡನೆ ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ರಾಜ್ಯದವರೂ ಕುಳಿತು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಗುಲಾಬಿ ಹೂವಿನ ದಳಗಳನ್ನು ಎರಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ನುರ್ಪುರ್ ಶೈಲಿಯ ಮುಖವಿರುವ ಇಬ್ಬರು ನರ್ತಕಿಯರು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಈ ದೃಶ್ಯವು ಸಂಸಾರ್ ಚಂದನ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

'ಕಾಂಗ್ರಾದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ್ ಚಂದನಂಬ' ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಜಾಗಿಲು ಮೂಲಕ ಬೀಸ್ ನದಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ತೀರದ ಒಂದು ನೋಟ ಸಿಗುತ್ತದೆ. 'ಕಾಂಗ್ರಾದ

ತರುಣ ರಾಜ ಸಂಸಾರ್ ಚಂದನು ತನ್ನ ಅಸ್ಥಾನಿಕರೊಡನೆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದು' ಎಂಬ ಚಿತ್ರವು ರಾಜನು ತನ್ನ ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಆಸಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. (೧೭೮೫). ಈ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಏಜೆರ್ ಲಾಭಾ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ತಮ್ಮ ನೊಡನೆ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಮಗುವೊಂದು ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ ಕೋಶದಿಂದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದು, ಆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಆಸ್ಥಾನಿಕರು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಷ್ಟದ ಆಕಾಶ ಹಾಗೂ ಹಿಂದೆ ದೇವಿಗೆ ನಿಂತ ಸೇವಕರು ಅದು ರಾತ್ರಿ, ಸಮಯವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದೇ ವಸ್ತುವಿರುವ ನಂತರದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ್ ಚಂದ, ಅವನು ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಆಸ್ಥಾನಿಕರು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯ ದೃಶ್ಯಗಳು ಇವೆ. ಇವನ ಅಪಾರ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕಲೆಯ ಆಶ್ರಯದಾತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಹಲವಾರು ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಅವನ ಸ್ಥಾನದಡೆಗೆ ಕರೆತಂದವು. ಪಕ್ಕದ ರಾಜ್ಯವಾದ ಗುಲೇರಿನಿಂದಲೂ ಕಲಾವಿದರು ಇವನ ಅಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣ ಕಾಂಗ್ರಾವನ್ನು ಕಟೋಚ್ ರಜಪೂತರು ಆಳುತ್ತಿದ್ದು, ಸಂಸಾರ್ ಚಂದನಿಗೆ ಇವರು ಕಪ್ಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಮನುಕುವಿನ ಮಗ ಕೌಸಾಲನೂ ಒಬ್ಬನು. ಇನ್ನಿತರರಲ್ಲಿ ನಯನ್ ಸುಖಿನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಗೌಧು, ಫಟ್ಟು, ಪುರು ಹಾಗೂ ಬಸ್ಸಿಯಾ.

ಸಂಸಾರ್ ಚಂದನಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅವನಿಗೆ ರೋಮಾನ್ ಕಿಟಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಒಲವು, ಹಲವಾರು ಸಣ್ಣ ಕುಸರಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಂತೆ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾದವು. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತಪುರಾಣ, ಜಯದೇವನ ಗೀತಗೋವಿಂದ, ಕೇಶವದಾಸನ ರಸಿಕಪ್ರಿಯಾ, ಬಿಹಾರಿ ಲಾಲನ 'ಸತ್ ಸಾಯಿ', ಬಾರಾಮಾಸ (ಋತುಗಳ ಚಿತ್ರ) ಹಾಗೂ ರಾಗಮಾಲ (ಸಂಗೀತ ಸ್ವರಗಳು) ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೇರಳವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನಿತ್ತವು.

ಇಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾದ ತಂತ್ರವು ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಮೊದಲು ಅವರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ದಪ್ಪಕ್ಕೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾದ, ಹಲವಾರು ಪದರಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ತಯಾರಿಸಲಾದ ಕಾಗದವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮೇಲಿನ ಪದರಕ್ಕೆ ಹೊಸದಾದ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಕೆಳಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಪದರಗಳಿಗೆ ಹಳೆಯ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಣ್ಣನೆಯ ಕುಂಚವನ್ನು

ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪು ಹಾಗೂ ಕೆಂಪು ಚಿತ್ರದ ಹೊರ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಎಲ್ಲಾ ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರಕಲೆಯಂತೆ ಕಾಂಗ್ರಾ ಶೈಲಿಯೂ ರೇಖೆಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದೆ. ತೆಳುವಾದ ಅಳಿಲಿನ ಕೂದಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕುಂಚಗಳಿಂದ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಭರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರದ ಇತರ ವಿವರಾತ್ಮಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಂಗ್ರಾ ಕಲಾವಿದರು ಹಲವಾರು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಅವರ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಕೆ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಎಳೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವ ನಿಪುಣತೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮೀರಿಸುತ್ತದೆ.

ಗುಲೇರನ ಪ್ರಯೋಗಗಳಾದ ಸುಂದರ ಮುಖಗಳು, ಬೆಡಗಿನ ಆಕೃತಿಗಳು, ರಮ್ಯವಾದ ಭಂಗಿ ಹಾಗೂ ಹಾವಭಾವಗಳು, ಬಣ್ಣಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮರಸ್ಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಮನಸ್ಸಿತಿಯ ಚಿತ್ರಣದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ರಜಪೂತರ ಆದರ್ಶ ಸೌಂದರ್ಯದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿದರು. ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ, ಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ ಪ್ರಣಯಗಳು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಅವರ ಫಲವತ್ತಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ರಾಜವಂಶತನದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದೆಂದೂ ರಚಿಸಲಾಗದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಭಾವನಾಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆದರ್ಶ ಸ್ತ್ರೀ ಸೌಂದರ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಇದು ಕಾಂಗ್ರಾ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಹಾಗೂ ದಾವಣಿಗಳು ಕಮಾನಾಗಿ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಉಬ್ಬಿದ ಎಂಟುವಂತೆ ಹಾಗೆ ಮುಂದು ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನನ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಆಕೃತಿಗಳು, ಅವರನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾದ ಬಣ್ಣದ ಜೊತೆ ಲಯಬದ್ಧತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ವಿದ್ಯಾಂಸರು ಎರಡು ಬಗೆಯ ಮುಖಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಿರಿದಾದ ಉದ್ದನೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳು, ತೀಡಿದಂತಹ ಮೂಗು ಹಾಗೂ ಹಣೆ ಹಾಗೂ ಕಪ್ಪು ಕೂದಲ ರಾಶಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಗಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಕತ್ತಿನ ನಡುವೆ ಇರುವ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಂತರ ಅಗಲವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ ಸರಣಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಭಾಗವತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಬಣ್ಣವು ಗಾಢವಾಗಿದ್ದು, ಕೂದಲನ್ನು ಸಣ್ಣ ಗೆರೆಗಳೊಡನೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ, ತಲೆ

ಸ್ವಲ್ಪ ಉದ್ಭವವಾಗಿದ್ದು, ಮೂಗೂ ಗಿಡ್ಡ ಹಾಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲಿದೆ. ಈ ಮುಖವು ಮಿಕ್ಕಿಲ್ಲಾ, ಕಲಾ ನೈಪುಣ್ಯತೆ ಜೊತೆ ನಮಗೆ ಗೀತಗೋವಿಂದ, ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ, ಸತ್ ಸಾಯಿ, ರಾಗಮಾಲ, ಬಾರಾ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ತೇಟ್ರಿ ಗಾರ್ವಾಲ್ ರಾಯಲ್ ಸಂಗ್ರಹಣ ಭಾಗವಾದ ಗೀತ ಗೋವಿಂದ ಸರಣಿಯ ಸುಮಾರು ನೂರಾ ನಲವತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಕಾಂಗ್ರಾ ಶೈಲಿಯ ಫೌಡತೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಗೀತಗೋವಿಂದವು ರಾಧೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣ ನಡುವಿನ ಪ್ರೇಮದ ಹಾಡುಗಳಾಗಿದ್ದು, ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸರಣಿಯನ್ನು ೧೭೮೧ ಸಂಸಾರ್ ಚಂದನ ಮದುವೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿರಬಹುದು ಹಾಗೂ ಇದು ೧೮೨೯ರಲ್ಲಿ ರಾಜ ಸಂದರ್ಶನ್ ಶಾನನ್ನು ವರಿಸಿ ವರಿಸಿದ ತೇಟ್ರಿ ಗಾರ್ವಾಲ್‌ನ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಗಾರ್ವಾಲ್ ಕುಟುಂಬದ ಪರಂಪರೆ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶೈಲಿ ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಂಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಬರವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಇದು ಕಾಂಗ್ರಾದಿಂದ ಬಂದಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮುಂದಿನ ಪುರಾವೆಗಳು ಗೀತ ಗೋವಿಂದ ಚಿತ್ರ ಸರಣಿಯ ಒಂದು ನೂರಾ ಐವತ್ತೊಂದು ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ೧೭೨೦ ಮನುಕು ಲೇಡಿ ಮಾಲಿನಿ ಅವರಿಗೆ ಗೀತ ಗೋವಿಂದ ಸರಣಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬಸ್ಕೋಲಿ ಚಿತ್ರ ಶೈಲಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಚಯವಿತ್ತು, ರೈನಾ ಪರಿವಾರದ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಕೌಶಲನಿಗೆ ನಂತರದ ಚಿತ್ರ ಸರಣಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಅದರ ಮೇಲಿನ ಬರವಣಿಗೆಯು ಬಹುಶಃ ಅವರ ತಂದೆ ಮನುಕುವಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ದೇವರ ಸಾಹಸಗಳೋಡನೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಇರಲು ಕಾಂಗ್ರಾದ ಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದರು ಹಳ್ಳಿಯ ತೋಟ ಹಸಿರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೃಂದವನವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿದರು. ಪಚ್ಚಿಯಂತಹ ನೀರಿಗೆ ಬಿಳಿಯ ಅಲೆಗಳ ಅಂಚಿರುವ ಸುಜನ್ ಪುರ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಮಾ ಪುರದಡೆ ಹರಿಯುವ ಬೀಸ್ ನದಿ ವಾವನನವಾಯಿತು. ಪಹಾರಿ ರಾಜಕುಮಾರನ ಸ್ವತಃ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ಮರಣಪದವನಾಗಿದ್ದು ಬೆಟ್ಟದ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಸುಂದರಳಾದ ರಾಧೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ, ಅದಲ್ಲದೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು, ಅಲ್ಲಿನ ಬಾಲಿಕೆಯರು ಗೋಪಿಕೆಯರಿಗೆ ಆ ತುಂಬ ದೇವರ ಜೊತೆಗಾರರಾಗುತ್ತಾರೆ.

'ಧೂತಿನಕ ನೋಡನೆ ರಾಧೆ' ಚಿತ್ರವು ಸಮತುಷ್ಕಾರ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ನದಿಯ ಎರಡೂ ಕಡೆಗೆ ಹಸಿರು

ಹುಲ್ಲಿನ ಹಾಸಿದ್ದರೆ, ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ತೆಳ್ಳನೆಯ ಮರಗಳು ಹಾಗೂ ಮರದ ತುಂಬಾ ಕಡು ಹಸಿರು ಎಲೆಗಳಿವೆ, ಕೊಂಬೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪಕ್ಷಿಗಳಿವೆ. ಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಬಿಳಿಯ ಹಾಗೂ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಗುಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಧೆ ಬಂಗಾರ ಬಣ್ಣದ ಲಂಗ ತೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಅವಳ ಸಖಿಯರು ಕಡು ನೇರಳೆ ಬಣ್ಣದ ಲಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಕಿತ್ತಳೆ ಬಣ್ಣದ ಧಾವಣಿ ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ತಲೆಯನ್ನು ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಸಿ ಹೆಚ್ಚೆಯ ಸದ್ದಿಗೂ ಕೊಳಲಿನ ನಾದಕ್ಕೆ ಕಿವಿಯೊಡ್ಡಿ ನಿಂತ ಕೃಷ್ಣನ ಬರವಿಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದಾರೆ.

'ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಾಲೆ' ಅಟ ಚಿತ್ರವು ಗೀತಗೋವಿಂದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಇದು ಗಾರ್ವಾಲ್‌ಗೆ ಕಾಂಗ್ರಾದಿಂದ ದೊರಕಿರಬಹುದು. ಚಿತ್ರದ ಹಿಂದೆ 'ಮನುಕು ಕಿ ಲಿಖಿ' ಎಂದು (ಮನುಕು ರಸಿದ್ದು) ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಚಿತ್ರದ ರಚನೆ ಆ ಕಾಲದ್ದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದು ಪಟ್ಟಿಗಳಿರುವ ಚಿಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಹಳದಿ ಸ್ವಾಫ್ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಬೆಟ್ಟದ ಮಧ್ಯೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಗೊಲ್ಲನೊಬ್ಬನು ಕೃಷ್ಣನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನಿತರರು ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದ ಮುನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯೊಂದು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಆಕಳುಗಳು ಕುಳಿತು, ಕೆಲವು ಹುಲ್ಲನ್ನು ಮೇಯುತ್ತಿರುವುದು. ಎರಡು ಹೂಬುಟ್ಟಿ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಬೆಸೆದಂತಹ ಮರಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಮರಗಳು ಆಡುತ್ತಿರುವ ಬಾಲಕನ ಸುತ್ತ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವೃತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿವೆ.

'ತೋಟದಲ್ಲಿ ರಾಧೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷ್ಣ' ಚಿತ್ರವು ತನ್ನ ಶ್ರೀಮಂತ ದೃಶ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಉಪಮೇಯಗಳಿಂದ ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಮರ ಹಾಗೂ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಹೇಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾವೋ ಹಾಗೆ ರಾಧಾ ಕೃಷ್ಣರು ಕಿತ್ತಲೆ ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಸೆದು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ತಲ್ಲೀನರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ಅವರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು, ಸುಂದರ ಗಿಡ, ಗಿಡದ ಮುದ್ದಾದ ಹೂಗಳು ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೊಂಬೆಗಳು, ಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲಿನ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಮೌನವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಅರಳಿರುವ ಕಮಲ ಕೊಕ್ಕರೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅದರಾಚೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ನೀರಿ ಆಕಾಶ ಯಾವುದನ್ನು ಅವರು ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ.

'ಗೋಧೂಳಿಯ ಸಮಯ' ಚಿತ್ರವು ಬಹುಶಃ ಸಂಸಾರ್ ಚಂದನ ಆಸ್ಥಾನ ಕಲಾಕಾರನೊಬ್ಬರು

ರಚಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ರದ ಸಂಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಕೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೌಶಲ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಣ್ಣ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಸಂಜೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಸುಗೊಳಡನೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಕಲಾವಿದನು ಗೋವುಗಳ ಚಲನೆ, ಕಾಲನ್ನು ಕಾಲವು ನಗರದ ದ್ಯಾರಗಳ ಕಡೆ ಹಾಕುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗೊಲ್ಲರು ಹಾಗೂ ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಗೋಪಿಕೆಯರು ಈ ತರಣ ದೇವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಶೈಲಿ ಹಾಗೂ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಭೂದೃಶ್ಯಗಳು ಮೊಗಲ ಶೈಲಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರದ ಬಲಗಡೆಯ ಮುನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣ ತನ್ನ ಗೋವುಗಳೊಡನೆ ಹಾಗೂ ಜೊತೆಗಾರರೊಡನೆ ಒಳ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮೇಲೆತ್ತಿದ ಮುಖ, ಅದರ ಉದ್ದನೆಯ ಬೆನ್ನು, ನಿಪುಣ ಕೈಗಳಿಂದ ಬರೆಯಲಾದ ರೇಖೆಗಳು, ಗೋವುಗಳು ನಗರದ ದ್ಯಾರದತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಗೋವುಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಓಣಿಯ ಕಡೆ ಹೊರಟಿವೆ. ಹೆಂಗಸರ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲಾದ ಮೃದುವಾದ ಬಣ್ಣಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗೋವಿಗೆ ಬಳಸಿರುವ ಬಣ್ಣಗಳು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ನುಣಪಾದ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪುವಂತಿದೆ. ಚಿತ್ರದ ಸೊಬಗು ಹಾಗೂ ಜೀವ ಬಂದಿರುವುದು ಈ ವಿವರಾತ್ಮಕ ಚಿತ್ರಸರಣಿಯು ರಾಧಾ ಕೃಷ್ಣರ ಪ್ರೇಮದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಗೀತ ಗೋವಿಂದ ಸರಣಿಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಚಿತ್ರಶೈಲಿಗಳೂ ಬಣ್ಣಗಳ ಉತ್ತಮ ಬಳಕೆ, ನಮ್ಮ ಗೆರೆಗಳು ಕುಶಲ ಸಂಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಸುಂದರ ಶೈಲಿಯನ್ನುಳ್ಳ ಕಾಂಗ್ರಾದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಸಹಜತೆ, ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಭಾಗವತ ಸರಣಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ನುರಿತ ಕಲಾವಿದನು ರಚಿಸಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ನಯನಸುಖನ ಪರಿವಾರದವನಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸ್ಕೂಲರೇಖೆಗಳು, ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಬಣ್ಣಗಳು ಇದನ್ನು ಕೋಟ ಕಾಂಗ್ರಾದಿಂದ ಬಂದು ಪಾರ್ಕು ಎಂಬುವನು ಗುಲೇರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ರಚಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

'ಗೋವರ್ಧನ ಬೆಟ್ಟದ ಆರಾಧನೆ' ಭಾಗವತ್ ಪುರಾಣದ ಶೈಲಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕೃಷ್ಣನು ಗೋಕುಲದ ಜನರಿಗೆ ಇಂದ್ರದೇವಿಗೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹಾಕುವ ಬದಲು ಅವರ ಜೀವಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾದ,

ಹಾಗೂ ಹಾಗೂ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಗೋವರ್ಧನ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಜನರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸಾಮಾನ್ಯ ರೂಪವಾದ ಗೋಲಿನ ರೂಪವಲ್ಲದೆ ಗೋವರ್ಧನ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿ, ಅದರ ಎತ್ತರವಾದ ನೇರಳೆ ಬಣ್ಣದ ಶಿಖರಗಳು ಹಾಗೂ ಗುಲಾಬಿ ಬಣ್ಣದ ಬಂಡೆಗಳು ಹಾಗೂ ಹಸಿರು ನೆರಳುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣ ಹಾಗೂ ಬಲರಾಮ ಬೆಟ್ಟದ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಗೋಲ್ಲನೊಬ್ಬ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಕೃಷ್ಣನ ಸಣ್ಣ ಆಕೃತಿಯತ್ತ ಕೈ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಜೊತೆಗಾರ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿದ್ದರೆ, ಪೇಟೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ವೃತ್ತ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಬಾಗಿರಿದ್ದಾನೆ. ಹೆಂಗಸರು ಹಾಗೂ ಗೋವುಗಳು ಬಲಭಾಗದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹಿಂದೆ ಸಂಗೀತಗಾರರ ಗುಂಪು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಅವರಾಚೆ ತನ್ನ ಹಸಿರನ್ನು ಬಿಳಿ ಮೋಡಗಳಿರುವ ಮಂಕು ನೀಲಿ ಆಕಾಶದ ಮರಗಳು ಚಾಚಿವೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹಿಂದೆ ನಿಂತ ಮುದುಕನ ಬಾಡಿಯಿಂದ ಮುಖವು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಮಗುವಿನ ಮೃದು ಮುಖವು ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸುಂದರ ವೈರುಧ್ಯವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಆ ಮುದುಕ ತನ್ನ ಬಾಗಿದ ತಲೆಯ ಸುತ್ತ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಹೊದಿದ್ದಾನೆ. ಅಮನೆದುರು ನಿಂತ ತರುಣ ಪ್ರಬಲ ವೃತ್ತಿಯೆಂಬಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲಾವಿದನು ನಿಜ ಜೀವನದಿಂದ ತನ್ನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿರುವ ರೀತಿ, ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜತೆ, ದೃಢವಾದ ಗೆರೆಗಳು ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಸುಂದರ ಬಣ್ಣಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನುರಿತ ಕಲಾವಿದನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

'ಗೋಕುಲವನ್ನು ಮುಳುಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಇಂದ್ರ' ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ಸಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಮಳೆ, ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಬರುವಂತೆ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಬಿಳಿಯ ಐರಾವತದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗುಡುಗನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗೋಕುಲದ ಜನರನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಲು ಕಪ್ಪು ಮೋಡಗಳಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಳೆಯನ್ನು ಅಡ್ಡ ಅಡ್ಡವಾದ ಗೆರೆಗಳಿಂದ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಳೆಯ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದು ಇದು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿನ ಆಕೃತಿಗಳಿಗೆ

ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜನರು ಹಾಗೂ ಗೋವುಗಳು ಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆ ರಕ್ತಕಣಿಗಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿವೆ. ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಲ ತಂದೆ ನಂದಾ ಹಾಗೂ ಬಲರಾಮರು ಶಾಂತವಾಗಿ ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ.

'ಬೆಣ್ಣೆಗಳ ಕೃಷ್ಣ' ಚಿತ್ರವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಸರಳ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಮೊಸರಿನ ಗಡಿಗೆ, ಮೊಸರನ್ನು ಕಡಿಯುವ ವಿಧಾನ, ತೂಗಿ ಹಾಕಿರುವ ಮಣ್ಣಿನ ಗಡಿಗೆಗಳು ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರವು ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದಂತಹ ನಿರಂತರ ನಿರೂಪಣೆಯಂತೆ ಯಶೋಧಳನ್ನು ಎರಡು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಚಿತ್ರದ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ಮಡಿಕೆಯ ಕಡೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಆಕೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಗ ಕೃಷ್ಣನು ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

'ಕೃಷ್ಣನಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ಗೋಪಿಕೆಯರು' ಹಾಗೂ 'ಕೃಷ್ಣ ಹಾಗೂ ಗೋಪಿಕೆಯರು'. ಮೊದಲ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಗೋಪಿಕೆಯರು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ, ರಾಸ - ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಗರ್ವದಿಂದ ನೃತ್ಯವಾಡಿ, ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆತ ಮಾಯವಾದಾಗ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬೇಸರ ಹಾಗೂ ದುಃಖವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಎರಡನೆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಮತ್ತೆ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಿಚ್ಚಳವಾದ ಶರದ್ಯತುವಿನ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರನು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ವಾಸ್ತವಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಬೆಟ್ಟಗಳ ನೆರಳಾಕೃತಿಗಳು, ಕಾಂತಿಯುತ ನೀಲಿ ನೀರು ಹಾಗೂ ಪಿಂಗಾಣಿಯಿಂದ ಮಾಡಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವ ಆಕೃತಿಗಳು ಯಾವುದೋ ಪರವಶತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಗಮಾಲದ ಪಹಾರಿ ಕೃತಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಂಬತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಚಿತ್ರಗಳಿರುತ್ತದೆ. ಅಪೂರ್ಣವಾದ ಕಾಂಗ್ರಾ ರಾಗಮಾಲದ ಎಂಬತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳು ಸನ್ಸಾರ್ ಚಂದನೆ ಸಂಗೀತ ಪ್ರೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. 'ವಸಂತ ರಾಗ' ಚಿತ್ರವು ಸರಳವಾದರೂ ರಮ್ಯವಾದ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ವಸಂತ (ಋತು)ನನ್ನು ಒಂದು ಹುಡುಗನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಇಬ್ಬರು ಕೇಸರಿ, ಹಳದಿ, ನೀಲಿ, ಗುಲಾಬಿ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಮೃದಂಗ - ತಾಳವನ್ನು ಭಾರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಾಲಕಿಯರ ನಾದಕ್ಕೆ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಸಂತನು ಕಮಲ ಹಾಗೂ ನವಿಲಿನ ಪುಕೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಲಾದ ಕಿರೀಟವನ್ನು

ಗುಲಾಬಿ ಬಣ್ಣದ ಸ್ಯಾಫೋನ್ನು ಹಳದಿ ಧೋತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ದೃಶ್ಯವು ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಿನ ಹಾಸು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಗಾಢ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ ಮರಗಳು, ಬಿಳಿ ಹಾಗೂ ಗುಲಾಬಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋದ ಮರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ.

'ಚದುರಂಗವಾಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರು' ಚಿತ್ರವು ಸನ್ಸಾರ್ ಚಂದ್ರನ ಇನ್ನೊಂದು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿತ್ರದ ಮಾಲೀಕ ಅರ್ಕ ರಾಜನ ಸಂಬಂಧಿಕನಾಗಿದ್ದು, ಅವನ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕುಟುಂಬದ ಪರಂಪರೆಯು ಈ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಮನುಕುವಿನ ಎರಡನೆ ಮಗನಾದ, ಸನ್ಸಾರ್ ಚಂದನೆ ಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಫಟ್ಟುವಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿತ್ರದಿಂದ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಮೊಟ್ಟೆ ಆಕಾರದ ಅಲಂಕಾರದ ಅಂಚಿರುವ ಕಟ್ಟನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮುಖ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದವು. ಈ ರೀತಿಯ ಕಟ್ಟುಗಳು ಕಾಂಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ೧೭೮೫-೧೮೨೦ ನಡುವೆ ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯವಾದವು. 'ಚದುರಂಗ ವಾಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರು' ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಬಿಳಿಯ ಮೊಟ್ಟೆ ಆಕಾರದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ನೀಲಿ, ಕೆಂಪು ಹಾಗೂ ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ ಅಂಚಿನ ರಾಜಮನೆತನದ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ತಿಳಿ ನೀಲಿ ಲಂಗ, ತಿಳಿ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಚೋಲಿ ಹಾಗೂ ಬಂಗಾರದ ದಾವಣತೊಟ್ಟು ಅಮೃತ ಶಿಲೆಯ ಗುಡಾಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೊತೆಗಾರ್ತಿಯೊಡನೆ ಚದುರಂಗದ ಆಟದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ತಾರಸಿಯ ಮೂಲಕ ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಿನ ಹಾಸು, ಮರಗಳಿರುವ ತೋಟ, ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನೀರು ಹಾಗೂ ಆ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಅರಮನೆಯಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಬೆಟ್ಟ ಎಲ್ಲವೂ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಈ ದೃಶ್ಯವು ಸುಜನ್ ಪುರದಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಅಲಂಪುರವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ.

'ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ' ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯದ ಒಂದು ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಾಂಗ್ರಾದ ಕಲಾವಿದ ಸೆರೆಹಿಡಿದಾನೆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಮರದ ಕೆಳಗೆ ಭಾವಿಯೊಂದರ ಸುತ್ತ ಕುಳಿತ ಯಾತ್ರಿಕರ ಗುಂಪೊಂದನ್ನು ಬಹಳ ಸಹಜವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಸುಸ್ವಾದ ಯಾತ್ರಿಕ ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಹರಡಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಒಂದು ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮುಖ್ಯಸ್ಥನು ಸೇವಕಿಯೊಬ್ಬಳಿಂದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಬೀಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಆತನ ಕಾಲು ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಆತನ ಹುಕ್ಕಾವನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇಡೀ ಚಿತ್ರವೂ ಸಹಜವಾಗಿದ್ದು ಕಲಾವಿದನ ಗ್ರಹಣ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

'ಶಿಬಿರಾಗಿಯ ಸುತ್ತ' ಎಂಬ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ದಿನಿತ್ಯದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಗುಂಪಾಗಿ ಜನ ಬೆಂಕಿಯ ಸುತ್ತ ಕೂತು ಮೈ ಕಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಕಿಯ ಪ್ರಭೆ ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ಹಾಗೂ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ, ಮಿಕ್ಕಿಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶ ಕತ್ತಲಾಗಿದೆ, ನಕ್ಷತ್ರ ತುಂಬಿಪ ಆಕಾಶವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಎರಡೂ ಬೆಳಕಿನ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ ಎರಡೂ ಬೆಳಕಿನ ಆಟವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಂಗ್ರಾ ಕಲಾವಿದರು ಕೈಗೊಂಡ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇರಕವಾದ ವಸ್ತುವೆಂದರೆ 'ಕಾಲಿಯಾ ನಾಗನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಕೃಷ್ಣ' ಈಗ ಇದು ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಮ್ ಆಫ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ ನಲ್ಲಿದೆ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿನ ಸುಳಿಯು ಅಸಹಜವಾಗಿ ಕಂಡರೂ, ಭೂದೃಶ್ಯವು ಯಾಥಾವತ್ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಕಾಂಗ್ರಾದ ಇನ್ನಿತರ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಚಲನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಗುಂಪೆಂದರೆ ದೇವನು ನಾಗನ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ತನ್ನ ಪಾದದಿಂದ ನಾಗನ ಹೆಡೆಗಳನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಸುತ್ತ ನಿಂತ ನಾಗಕನ್ನಿಕೆಯರು ತಮ್ಮ ದೇವನ ಬೇವನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿವಿಧ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರದ ಕಲಾವಿದ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ತಮ್ಮ ನಾಯಕನಿಗೆ ಹೆದರದ ಗೋಪಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಮಲ ತಂದೆಯ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾದ ಬಾವನೆಯಿರುವ ಒಂದು ತುದಿಯಾದರೆ, ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೆ ಇರುವ ಅಖಂಡ ನಂಬಿಕೆಯ ನಾಯಕ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯ ಆಕೃತಿ ಹಾಗೂ ತಂತ್ರದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಸುಂದರವಾದ 'ಬಾರ ಮಾಸ' ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಮೊಟ್ಟೆ ಆಕಾರದ ಕಡು ನೀಲಿ, ಕೆಂಪು ಹಾಗೂ ಬಂಗಾರದ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅಂಚು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದಾಗಿದೆ. 'ಬಾರಾಮಾಸ' ಇದರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಜನರ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಇದು ಕಲಾವಿದರ ಕಲೆಗೆ ಹಲವಾರು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಋತುಗಳಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಸರಳತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮುಖ ಹಾಗೂ ಆಕೃತಿಗಳಿದ್ದರೂ ಈ ಸಣ್ಣಳತೆಯ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ, ತಮ್ಮದೆ ಆದ ಬೆಡಗಿದೆ. ತಮ್ಮದೆ ಆದ ರಮ್ಯ ಡೊಂಕುಗಳಿಂದ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿರುವ ಸುಮಧುರತೆ ಹಾಗೂ ಪಲ್ಲವಿಯಂತೆ ಚಿತ್ರದ ಸೃಷ್ಟಿ ಬಣ್ಣಗಳು

ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಪಾಲ್ಕುಣದ ತಿಂಗಳು (ಫೆಬ್ರವರಿ ಮಧ್ಯಕಾಲದಿಂದ ಮಾರ್ಚ್ ಮಧ್ಯಕಾಲದವರೆಗೂ) ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ರಾಧೆಯೊಡನೆ ಬಿಳಿಯ ಚಾವಣಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ, ವಸಂತ ಕಾಲವು ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬೆಚ್ಚನೆ ಸ್ಪರ್ಷದಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿರುವಂತಿದೆ. ಆಕೆಯನ್ನು ಅವನ ತೋಳಿಂದ ಬಳಸಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಉದ್ದನೆಯ ಹಳದಿ ಚಾಮವನ್ನು ಹಾಗೂ ಪೇಟವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರೆ, ಆಕೆ ಬಂಗಾರದ ಲಂಗ ಹಾಗೂ ಬಿಳಿಯ ದಾವಣಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅವನ ಕೋಮಲ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಹಂದಿಯ ವಿನ್ಯಾಸದ ಹಾಗೂ ಸೀಬೆ ಹಣ್ಣಿನ ಮರ ಹೂ ಬಿಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಹಿಂದೆಯಿರುವ ನಗರ ಹಾಗೂ ಬೆಟ್ಟ ಇಳಿಜಾರು ಸುಜನ್ ಪುರವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಜನರ ಗಂಪೊಂದು ವಸಂತದ ಹಬ್ಬವಾದ ಹೋಳಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಬಣ್ಣದ ನೀರು ಹಾಗೂ ಪುಡಿಗಳನ್ನು ಎರಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

'ಕೃಷ್ಣ ಹಾಗೂ ಗೋಪಿಕೆಯರು'ದಲ್ಲಿ ಜಮುನಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಒಂದು ಕೈಯನ್ನು ರಾಧಾಳ ಸುತ್ತ ಬಳಸಿ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಗೋಪಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಚಾಚಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಮಲದ ಹೂಗಳು, ಮರಗಿಡಗಳು, ಗೋವುಗಳು ಪರವಶರಾಗಿ ನಿಂತಿರುವಂತಿದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕಚರಿತ್ರೆಯ ನಿರರ್ಥನದ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಚಿತ್ರ ಸರಣಿಗಳು ಕಾಂಗ್ರಾದ ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕಚರಿತ್ರವು ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂರು ಚಿತ್ರಸರಣಿಯು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಗೋರ್ಖಾ ಹಿಡಿತದ ಕೆಳಗೆ ಕಾಂಗ್ರಾ (೧೮೦೬ - ೧೮೦೯) ಪ್ರದೇಶವು ಇದ್ದ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ನಂತರ ಸನ್ಯಾಸ ಚಂದನ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಂಗ್ರಾ ಪ್ರದೇಶದ ಈ ಕೊನೆಯ ಕಾಲದ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ (೧೮೨೦-೨೫) ಗೀತ ಗೋವಿಂದ ಚಿತ್ರಗಳ ಒಂದು ಜೊತೆ ರಸಿಕ ಪ್ರಿಯ ಸರಣಿ ಸೇರಿದೆ.

ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಉತ್ತಮ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಾಗುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅಲಂಕಾರದ ಬಾವನನ್ನು ಸಹಜತೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಬೆಡಗುಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿನ ತಂತ್ರಗಳು ರೂಢಿಬದ್ಧವಾದವು ಹಾಗೂ ಭಂಗಿಗಳು ಕೃತಕವಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ 'ರಾಧಾಳ ಜಡೆಯನ್ನು ಹಣೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೃಷ್ಣ ಕಾಂಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುವಂತಹ, ಕಾಂಗ್ರಾದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಕರಿಬಣ್ಣದ ಹೊದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅವರಿಬ್ಬರು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಹಳದಿ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ದೋತಿ ಅವನ ಉಜ್ವಲ ಮೈ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇವಳು ಕೇಸರಿ ಬಣ್ಣದ

ದಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಬಂಗಾರದ ಲಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾಳೆ, ಅವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮರಗಳಿದ್ದು ಚಿತ್ರದ ಮುನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮರವಿದೆ. ಮರದ ಎಲೆಗಳು, ಮರದ ಕೊಂಬೆ ಟೊಂಗೆಗಳು ಮೂರು ನವಿಲುಗಳು, ಕಮಲದಹೂಗಳು, ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಧೃಢವಾದ ಸ್ತೂಲರೇಖೆಗಳಿಂದ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮೋಡಗಳು ಕಾಗದದ ಸುರಳಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಣ್ಣ ವಿವರಗಳೆಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಹೋಗಿವೆ.

• II

Gandhi on the Picture of an ideal Society

(Gandhiji found the picture of his free India in its essentials embodied in a song that was sung at one of his evening prayers in Bhangi Colony, New Delhi. It gripped him. He translated it into English and had it sent to Lord Pethick-Lawrence. It was as follows:)

We are inhabitants of a country
Where there is no sorrow and no suffering,

Where there is no illusion nor anguish,
no delusion nor desire,

Where flows the Ganges of love
and the whole creation is full of joy,
Where all minds flow in one direction,
and where there is no occasion for sense of time,

All have their wants satisfied;
Here all barter is just,
Here all are cast in the same mould,
Here is no lack nor care,

No selfishness in any shape or form,
No high no low, no master no slave;
All is light, yet no burning heat,
That country is within you
It is Swaraj, Swadeshi,
The home within you
Victory! Victory! Victory!

He realizes it who longs for it.
(What emerged was a picture of the India of his dreams.)

Courtesy : Village Swaraj by M.K. Gandhi

Complied by : H.M. Vyas

Published by : Navajivan Publishing House

ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ 21ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಹಿಳೆ

(ಗೋರೆಗಾಂವ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಮಹಿಳಾ ಭಾರತೀಯ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಲೇಖನ)

ಜುಲೈ 19, 1848ನೇ ಇಸವಿ, ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಡಬೇಕಾದ ಸ್ಮರಣ ದಿನ. ಅಂದರೆ 154 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಮೆರಿಕಾದ ಸೆನೆಕಾಫಾಲ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮಾವೇಶದ ಮಂಡಾಳುತ್ತನ್ನು ವಹಿಸಿದಾಕೆ ಎಲಿಜಬೆತ್ ಕ್ಯಾಡಿಸ್ಟ್ರೇಟನ್. ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಮಿತಿಗಳು ಈಕೆಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಾಡಿದಾಗ, ತಾನು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅನಿಸಿತು. ಆಕೆಯ ಭಾವಾವೇಶ, ಟಾಪೀಟರ್‌ಗಂದು ಸೇರಿದ್ದ ಐವರು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ್ದು ಅಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ದಿಟ್ಟತನದ ಕೆಲಸ.

ಈಕೆ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳ ಚಳುವಳಿಯ ಸ್ಥಾಪಕ ಮತ್ತು ಚಿಂತಕ. ಚಳುವಳಿಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು, ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಈಕೆ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಬರಹಗಾರ್ತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷಣಗಾರ್ತಿ. ಮಹಿಳೆಯ ಅಧೀನ, ಅಪ್ರಧಾನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದಾಕೆ. ಎಲಿಜಬೆತಳ ಧೋರಣೆಗಳು, ಲಲವಿಕೆಯ ವಿಚಾರಗಳು, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಒಳನೋಟಗಳು ಅಂದಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸದತ್ತ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಲಿಜಬೆತ್ ಕ್ಯಾಡಿಸ್ಟ್ರೇಟನ್.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಚ್ 8 ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ದಿನದಂದು ಈ ಶತಮಾನದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಧನೆಯ ಒಂದು ಇಣುಕುನೋಟ ಇಲ್ಲಿದೆ. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇ. 25.5 ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ನಿರ್ದೇಶಕಿಯರಾಗಿ, ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕರಾಗಿ, ಶೇ. 38.9ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ಉಪಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. 1995ರ ಬೀಜಿಂಗ್ ಮಹಿಳಾ ಅಧಿವೇಶನದ ನಂತರ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಗೌರವವನ್ನು ನೀಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಕ್ಕಳ ತುರ್ತುನಿಧಿಯ ನಿರ್ದೇಶಕಿ, ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ನಿರ್ವಾಹಕ ನಿರ್ದೇಶಕಿ, ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕಿ ಹೀಗೆ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವುದು

ಅವಳಸಾಧನೆಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪಂಡಿತ್ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಈ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ವರ್ಷವು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ವರ್ಷವೆಂದು ಘೋಷಿತವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದಡೆಗೆ ನಾವು ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಇಂಥ ಮಹಿಳೆ, ಪುರುಷನ ಉದ್ಯೋಗದ ಕೋಟೆಗಳೆಲ್ಲ ಲಗ್ಗೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಪುರುಷರಿಗೆ ಸವಾಲೆಸೆಯುವಂತೆ ಕೆಲವು ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಪೋಲೀಸರು, ಪತ್ರಕರ್ತೆಯರು, ಗಗನಸವಿಯರು, ಬಸ್‌ಗಳ ನಿರ್ವಾಹಕಿಯರು ಮಹಿಳಾ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳು, ವೈದ್ಯೆಯರು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು. ಮನೆಗೆಲಸವನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದ ಮಹಿಳೆಯರು ರೂಢಿಗತ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಶಾಕ್‌ಟ್ರೀಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಬದಲಾದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ 'ದುಡಿಮೆ' ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಚಳುವಳಿ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಇಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗರು ಆಸಕ್ತಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಸಹ, ಭ್ರಮಾ ಲೋಕದ ಅಮಿಷದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ರೈತ ಮಹಿಳೆಯರ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಪುನೆಯ ಕೃಷಿ ವಿದ್ಯಾಲಯವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಸುಮಾರು 310 ಮಹಿಳೆಯರು ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಬಂದು ಕೃಷಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಜೈವಿಕ ಭಿನ್ನತೆ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಬಾರಿಯ ನೀರಜ ಬಾನೋಟ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಸನ್ಮಾನ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಯಶೋಧಾಗೆ ಸಂದಿದೆ. ಈಕೆ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ತಿರುವಳ್ಳೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸುಮಾರು 60 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೇಂದ್ರದ

ಸಂಗ್ರಹ : ಸುಮಾದ್ವಾರಕನಾಥ್

ಸಾರಥ್ಯ ಹೊಂದಿದಾಕೆ. ರಾಜಾಸ್ಥಾನದ ಭಾಂವ್ರಿ- ದೇವಿಯೂ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿತಳಾದವಳು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕಾಲು ಭಾಗದವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತನೆಗಳು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಿಳಾ ಮಾದರಿ ಓರ್ವ ಆದರ್ಶ ನಾರಿಯದಾಗಿತ್ತು. ಪತಿಪರಾಯಣೆ ಕುಟುಂಬ ವತ್ಸಲೆ, ನಿಷ್ಕಾರ್ಥಿ, ತ್ಯಾಗಮಯಿ, ಸರ್ವಾರ್ಪಣ ಮನೋಭಾವ ದವಳಾಗಿರುವುದು ಆದರ್ಶ ನಾರಿಗೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಿಯತೆಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೇಲಾಗಿರುವ ಅನ್ಯಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಹಿಳೆ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚಿತ್ತಳು. ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ, ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಮನೋಬಲ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವಳೇ ಇಂದಿನ ಮಾದರಿ ಮಹಿಳೆ. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆ ಕಾಣಬಹುದು.

ಭಾರತೀಯ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಸಮಾಜದ ಬದುಕಿನ ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೇ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಏರು ಪೇರುಗಳಿಗೆ, ಉನ್ನತಿ ಅವನತಿಗಳಿಗೆ, ಸುಧಾರಣೆ, ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳಿಗೆ ಜಾಗೃತ ಮಟ್ಟದ ಪರಿಷ್ಕಂದನಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಎಡೆಕೊಟ್ಟಿವೆ. ತಾಯನ ಗೃಹಿಣಿತ್ವ, ತ್ಯಾಗ ನಿಷ್ಠೆಗಳ ಉದಾಹರಣೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಮಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸೀತೆ, ಸಾವಿತ್ರಿಯರ ಹೆಸರೇ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರೆಯುವ ಕೆಲಸ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಇಂದು ನಮ್ಮ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗ ಬಲ್ಲ. ಮಹಿಳಾ ನಿರ್ದೇಶನಗಳು ಪ್ರಚಲಿತಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಮಹಿಳೆ-ವಿವಾಹ ಕುಟುಂಬ ಸಂಬಂಧದ ವಿಷಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದ ಗಂಭೀರತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಬದುಕಿನ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ವೈವಿಧ್ಯಮವಾಗಿದ್ದು ಹಿಂದಿನ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಹೊಸ ಮುಖಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಲಾ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವಲೋಕಿಸಲು ಅವಕಾಶ ದೊರಕುತ್ತಿದೆ.

ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸಂಗಮವಾದ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಚಾರ ಧಾರೆಗಳಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬದುಕು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಬದುಕಿಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತಿರುವ ಈ ಪ್ರಯಾಣ ಬದುಕಿನ ಉತ್ತಮತೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮೊದಲಿಂದಲೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮುನ್ನಡೆ, ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಪ್ರಗತಿ, ಆಧುನಿಕತೆ, ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೋಗಿವೆ. ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೊರಜಗತ್ತಿನ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆತ್ಮಪ್ರಜ್ಞೆ ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಬೇರಿಸಿ ನೆಲೆಯ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿನ ಗುಲಾಮಗಿರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಕುಗಳು ಮೂಡುತ್ತಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರು ಪೂರ್ಣ ಪರಾವಲಂಬನೆಯಿಂದ ಅರೆಸ್ವಾಲಂಬನೆಯ ಮೂಲಕ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾಲಂಬನೆಯತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಪ್ರಗತಿಯ ಸಾಫಲ್ಯ ಮತ್ತು ವೈಫಲ್ಯಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ಕೊಡುವವರ ಮತ್ತು ಪಡೆದವರ ಮೇಲೂ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ. ಶತಮಾನದ ಓಟವನ್ನೇನೋ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಉದ್ದೇಶಿತಗುರಿ ತಲುಪುವುದು ದಾರಿಯ ಸುಗಮನತೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾದದ್ದು ಪ್ರಗತಿಹೊಂದುವ ತೀವ್ರ ಹಂಬಲವುಳ್ಳ ಮನಸ್ಸು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತೀಯ ಕುಟುಂಬ ರಚನೆಯ ಹೆಂಗಸರ ಅಧೀನತೆ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದರೂ ಕೂಡ, ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಆಧಾರ ನೀಡುವ ಕೆಲವೇ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹೆಂಗಸರ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚೇ ಎನ್ನಿಸುವಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿ ತೋರುವ ಅನೇಕ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಗಂಡಸರನ್ನು ಶೋಷಕರು ಮತ್ತು ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಶೋಷಿತರು ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಗೆರೆ ಎಳೆಯುವುದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಲ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಹೆಂಗಸರೇ ಶತ್ರುಗಳಾಗುವ

ಸಂಭವವೂ ಇದೆ. ಇಂತ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ದಿನ ನಿತ್ಯದ ನಮ್ಮ ಅನುಭವದ ನೂರಾರು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಜಾಗೃತ ಸುಪ್ತ ಮನಸ್ಸಿನ ತಿಕ್ಕಾಟದ ನಡುವೆ ನಮಗೇ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದ ಮನಸ್ಸಿನ, ನವಿರಾದ ಎಳೆಗಳ ನಡುವೆ ನಾವೇ ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಗ್ನಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು.

ಸಮಾಜ ರಚನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಪದರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಿವಾಹ, ಉತ್ಪಾದನೆಗಳು ಹೆಣ್ಣಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದಾಗ ಒಂದು ಕಡೆ ಸಂತೋಷವಾದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಅಕ್ಷರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಯ ಒಳಗಿನ ಅನುಭವಗಳು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಹಂಬಲದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೃತ್ತಿ ಮನೋಭಾವಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸುವುದು ಮೌಲ್ಯದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿಲ್ಲ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಬದಲಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವವರು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ತಿಳಿದೋ ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಹೇಗೆ ಕಾಪಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲೇ ಕಾಣುವ ಹತ್ತಾರು ನಿದರ್ಶನಗಳು ಸಾಕು. ಬದಲಾವಣೆಯ ಮಾತನಾಡುವ ಅನೇಕರು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಹಿತೋಪದೇಶ ನೀಡುತ್ತಲೇ ತಮ್ಮ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗೌರಿ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಗೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಮಿತಿಗೊಳಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಸ್ಯದ ಕೊಡದೆ ಅವರ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದ ಅರ್ಥಹೀನ ಮೌಲ್ಯಗಳು ನಮ್ಮ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬದುಕನ್ನು ಬಲಿತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಂಡು ದುಃಖಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇಂಥಬೇರೂರಿನಂತೆ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲುಗಿಸುವುದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ತಲೆಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಇದು ಸ್ಥಗಿತವಾದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ದುರಂತವೂ ಆಗಬಹುದು; ಅನಿವಾರ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಆಗಬಹುದು; ಅದರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಪಲಾಯನ ಬುದ್ಧಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಜಾಣ ಉತ್ತರವೂ ಆಗಬಹುದು.

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಿಂದೀಚೆಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣದ ಒಲವು ಸರ್ವರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸಿದಂತೆಲ್ಲ ಅವಿವಾಹತೆಯರು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದರು. ವಿವಾಹ ಮಹಿಳೆಗೆ ಬಹುಮುಖ್ಯ ವಾಗುವುದು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೇ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವುದು ಆಕೆ ವಿವಾಹಿತಳೋ, ತಾಯಿಯೋ ಆಗಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ. ಹೆಣ್ಣಿನ ತಾಯ್ನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಗರ್ಭಕೋಶವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪುರುಷರು ಕಟ್ಟಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೋಟೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನರಳುವಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು ಎಂದು ವಿವರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣಿನ ತಾಯ್ನ ಮನಸಿಕವಾಗಿ ದೈಹಿಕವಾಗಿ, ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಇಂತು ಇಂಚಾಗಿ ಕರಗಿಸುತ್ತಾ ಕ್ರಮೇಣ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಅಳಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಮೂಲ್ಯವಾದ ವರ್ಷಗಳೇ ತಾಯ್ನವಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ. ಆಕೆ ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಮೆಲೆರುವ ಹುಮ್ಮಸ್ಸನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅದು ಇಳಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವಕಾಶವಿರುವಾಗ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾರದೆ, ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾಗುವಾಗ ಅವಕಾಶ ವಿಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಎಷ್ಟೋ ತಾಯಂದಿರಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜಾರಾಮ್ ಮೋಹನ್‌ರಾಯ್ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನ ಭಾಂದ್ರಿ ದೇವಿಯರೆಗೂ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹದ ಹೋರಾಟ ನಡೆದೇ ಇದೆ. ಜೋಧಪುರ ಹಾಗೂ ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸರಳ ಸಾಮೂಹಿಕ ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 100 ಮಂದಿ ಹಾಲು ಗಲ್ಲದ ಹಸುಗೂಸುಗಳು ಪತಿಪತ್ನಿಯರಾದರು ಎಂದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಲ್ಲಂಘಿಸಿ ನಡೆದ ಮದುವೆಗಳಾದರೂ ಯಾರ ವಿರುದ್ಧ ಕೂಡ ಕೇಸು ದಾಖಲಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವರದಿ ಇಂದಿನ ಕಾನೂನಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾನೂನುಗಳು, ಕುಟುಂಬ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಮಹಿಳೆಗೆ ತುಂಬಾ ಸಹಾಯಕಾಗಿರುವುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುವವರೆಷ್ಟು? ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಿಳೆಗೆ ವಿದ್ಯೆ ತಂದು ಕೊಡಬಹುದಾದ ಸ್ಪೈರ್ಸ್ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಗಳು ಅವಳ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಣ್ಣು ಕುಟುಂಬದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆ ಕಲಾಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿರುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಎನ್ನಬೇಕು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಮಾಜ ಗೌರವಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ

ಇದೇನೂ ಬಹಳ ಸಾಧನೆ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಲೆ ಎಂದರೆ ಗಂಡನ್ನು ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ತರ ಚಮತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ರಂಜಿಸುವುದು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಜಾಹೀರಾತಿನ ಯುಗದ ಮಹಿಳೆ ಮಾರಾಟದ ವಸ್ತುವಿನಂತೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸವುಳ್ಳ ನಮ್ಮ ದೃಶ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲಳಾಗಬಹುದಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ಸಾಧನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ಆಕೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನ್ಯಾಯ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅನ್ಯಾಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮಹಿಳೆಯ ಹಿತ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹಲವು ಸ್ತ್ರೀ ವಿವೋಚನಾ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಅತ್ಯಾಚಾರ, ವಧು ದಹನ, ಆತ್ಮ ಹತ್ಯೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳು ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ದುರಂತ. ಕೃಷಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಜಗತ್ತು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಗತಿ ಪುರುಷರವಾದದ್ದೇ ಹೊರತು ಇನ್ನೇನಲ್ಲ. ಈ ಮೊದಲು ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಶೋಷಣೆ ಈಗ ಬಹುರೂಪಿಯಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಲೋಭನೆ ಒಡ್ಡಿದ ಈ ಪ್ರಗತಿ ಮಹಿಳೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹೊರಗಡೆಯೂ ಅವಗಾಣನೆಯ, ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಸದ್ಯಕ್ಕಂತೂ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಕಸನ ಅವಕಾಶಗಳೇನಲ್ಲ. ಬಾಹ್ಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವೇಗ ಪ್ರವಾಣದಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಸಮಾಜ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ, ಮಹಿಳೆ ಮಾನವಳಾಗಲು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರಬೇಕೋ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಆಕೆ ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಳಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಮನೆಯ ಬಂದಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮನೋ ಬಂದಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಮರೆಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಪರಿಧಿಯನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಮೂಲಕ ಅನ್ಯ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಸಾಧನೆಯ ಕಳಕಳ ಆಕೆಗೆ ಕಾಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಸೃಜನ ಶೀಲತೆ ಬೀವಂತಿಕೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸದ್ಯದ ಜಾಗತೀಕರಣ, ಉದಾರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಜಾಸಗೀಕರಣದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಡಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಿಳೆ ಜಗತ್ತಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ 1/2 ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಜಗತ್ತಿನ 1/3 ರಷ್ಟು ದುಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ಒಟ್ಟು ವರಮಾನದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಪಡೆಯುವುದು ಶೇ. 30 ರಷ್ಟು. ಜಗತ್ತಿನ ಒಟ್ಟು ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಒಡೆತನ ಶೇ. 1 ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ. 70ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದೈವೋಗಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶೇ. 32.4 ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ. 32.4ರಲ್ಲಿ ಶೇ. 4.2ರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಸಂಗಟಿತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು ಉಳಿದವರ ಪಾಡು ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ದಾಸ್ಯ ಕೂಡ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದು ಸಹಜವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಲಾರದೋ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಕಸಿದು ಕೊಂಡಿರುವ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿಗಾಗಿ, ಕನಸುಗಳಿಗಾಗಿ ತನ್ನತನಕ್ಕಾಗಿ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಮಹಿಳೆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆಳೆಯ ಬೇಕಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವ ಗೌರವ ಪೂರ್ಣ ದಿನಕ್ಕಾಗಿ ತಾನು ತಾನಾಗಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನದಲ್ಲದ ಯಾರದೋ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕದೇ ತನ್ನ ಅಂತಃ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಬದುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದು ಹೋರಾಟ ಅವಳಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾದಂತೆ, ವಿಚಾರ ಬೆಳೆದಂತೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಸಹಜವಲ್ಲದ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ದಮನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಹಿಳೆಯರು ವೈಚಾರಿಕ ದೃಢತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಿಕಾಸದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಿಸುವುದು ಸುಲಭದ ಮಾತಲ್ಲ. ಆದಕ್ಕೆ ತತ್ಯ ಮಾನಸಿಕ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಅಗತ್ಯವೂ ಬೇಕು.

ಆಧುನಿಕತೆ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆ ಪುರಾಣ ಮಹಾಕಾವ್ಯೋಕ್ತೆ ಆದರ್ಶ ಮಹಿಳೆಯರ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಮನಸ್ಸಿತ್ತಿಯನ್ನು ಖಂಡಿತಾ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳ ಚಿಂತನೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಅನುಕರಿಸುವ ಸಾಹಸವನ್ನೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ಮಾಡಲಾರಳು. ಬಹು ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ

ಇರುವ ಪರಸ್ಪರ ವೈರುಧ್ಯಗಳ ಅನುಭವದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ವಲರಿವಿನ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಸಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಶಾಲೆಯ ಒಳಗಿನ ಅನುಭವಗಳು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಮತ್ತೆ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡುವಂತಹ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರದೆ ಸಶಕ್ತ ಭಾವ ಬೆಳೆಯಲು ಸಹಕರಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾತಾವರಣವಿರಬೇಕು. ಈ ವಾತಾವರಣ ಬರಿಯ ಪಠ್ಯತರಗತಿಯ ಅವಧಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಬರುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಯ ದಿನಗಳ ಅನುಭಾವಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಅಧೀನತೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಶಕ್ತಕೆಯ ಭಾವ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರೂ ಈ ಸಮಾಜದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಪ್ರಕೃತಿಯು ತನಗೆ ವಹಿಸಿದ ಸಂತತಿ, ಸೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಂಕಷ್ಟದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಮಾನವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಈ ಸಮಾಜವು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ಮುನ್ನಣಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಮಾನವೀಯ ಘನತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮನಗಾಣಿಸಲು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಾದ್ದು ಕೂಡ ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತನಗೂ ಒಂದು ಸ್ವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿದೆ ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಬದುಕನ್ನು ಆನಂದಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಹೆಣ್ಣಿಗೂ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣಿನ ಈ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸಮಾಜವು ಇನ್ನೂ ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತಲೇ ನಡೆಯುವುದು ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಘನತೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಲಾರದು.

ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ, ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ತುಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಅಥವಾ ವಿವಾಹನಂತರ ಜೀವನ ಅವರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗದೆ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕನ್ನು ನೀಡಿ ಸಮಾಜದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಸಹಾಯಕ ವಾಗಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಾಂಟೆಸಾದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ

ಕಾಂಟೆಸಾದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ (ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಕವನಗಳು)

ಪ್ರೊ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ

ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ XII+164

ಬೆಂಗಳೂರು 2001

ಬೆಲೆ ರೂ. 90

ಕಾಂಟೆಸಾದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ -

ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಂಪು

ಪ್ರೊ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ ಅವರದು ಬಹುವುಖ ಪ್ರತಿಭೆ. ಅವರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವೂ ಒಂದು. ಕಾಂಟೆಸಾದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಅವರು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬರೆದ ಕವಿತೆಗಳ ಒಟ್ಟು ಸಂಕಲನ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟಾಗಿನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿರುವ ಜನಪರ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊತ್ತ ಕವಿತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಉಸಿರು ಕಳೆದುಕೊಂಡ; ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ, ಶೋಷಿತ ಜಗತ್ತನ್ನು ಜೀವಂತಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಾವೋತ್ಕಟತೆಯ ನಡುವೆಯೂ ಬರಗೂರರ ಕಾವ್ಯ, ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿರೋಂದು ನಡೆದಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬಂಡಾಯ ಕಾಲದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಬದುಕು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ರೀತಿಯನ್ನು ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶ. ಮನುಷ್ಯನ ಮೂಲಕವೇ ಬದುಕನ್ನು ನೋಡುವ, ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುವ ಕವಿತೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹೃದ್ಯವಾಗಿ ಪಡಿ ಮೂಡಿವೆ.

'ಕಾಂಟೆಸಾದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ' ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದಿದ ಅನಂತರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮಗೆ ಕಂಡು ಬರುವುದು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಬದುಕನ್ನೇ ಕವಿ ಸೃಜನ ಶೀಲ ಶೋಧನೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿರುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನೇ ನಾವು ಈ ಕವಿತಾ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಕವಿತೆಗಳು ಸಫಲವಾಗಿವೆ.

ಮನುಷ್ಯನೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಕವಿತೆಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವಿನಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ನೋಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರಮ ಜೀವಿಗಳು, ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಬಗೆಗೆ ಕವಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ. ಹಾಗೆಯೆ ದುಡಿಮೆ, ಋಣ, ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಓಡಾಡುವವರ ಬಗೆಗೆ ಕವಿಗೆ ಅಪಾರ ಗೌರವ, ನಿಜವಾದ ಮಾನವೀಯ ಆವರಣವನ್ನು ಇವರು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಸುತ್ತಲಿನ ಬದುಕು ಸಹ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ದೃಢ ನಿಲುವು ಕವಿಗಿದೆ. ಇದನ್ನೇ

ಪ್ರೊ. ಬರಗೂರು ಅವರು ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ "ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗಗಳೊಂದಾಗಿ ಅನುಭವ ಗಮ್ಯವಾಗುವ 'ಆತ್ಮ' ಮನುಷ್ಯ ರೂಪಿಗಳನ್ನು ನಿಜ ಮನುಷ್ಯರನ್ನಾಗಿಸುವ ಹುಡುಕಾಟದ ಕೇಂದ್ರಶಕ್ತಿಯಾಗಬೇಕು. ಇಂಥ ಹುಡುಕಾಟದ ಸಂಕಟ ನನ್ನ ಅನೇಕ ಕವಿತೆಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಕೃತಿಯಾಗಿದೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಆಶಯ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಒಳ ವಿದ್ಯುತ್‌ನಂತೆ ಹರಿದು ಬಂದಿದೆ.

'ಕಾಂಟೆಸಾದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ' ಈ ಸಂಕಲನದ ಮೊದಲ ಕವಿತೆ. ಇದೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಪದ್ಯ. ಇದೊಂದು ಪ್ರತೀಕವಾಗಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕಾಂಟೆಸಾ ಚಲನಶೀಲ ತತ್ವದ ಪ್ರತೀಕ. ಒಳಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯ ಜಡವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಆತ ಕುಬ್ಜನಾದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ಥಗಿತ. ಆಗ ಭವ್ಯತೆಯೆಂದೇ ಉಳಿದು ಬಿಡುವ ಅಪಾಯವಿದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಕವಿ.

ಕಾಂಟೆಸಾದಲ್ಲಿ ಕೂತಾಗ ಕಾವ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ
ಕುಂಟುನೆಪದ ಭವ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಬತ್ತಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ
ಉರುಳುವ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ನರಳುವ ಕರಳು
ಕಾರಿರುಳ ಕಾರಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುತ್ತಾನೆ ಕೌರವ
ಮಂದಿ ಮಾಗಧರು ನಂದಿ ಹೋದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ
ಬರಿತಲೆಯ ಬಗಿಗಾಲನಿಜ ಮಾನವ !"

ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತಿನ ಜೊತೆಗೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಏನಾಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಕಾವ್ಯ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಕಾಂಟೆಸಾದ ಒಳಗೆ
ನೆನಪಾಗುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು ಬರಿಗಾಲ ನಡಿಗೆ"

ಎಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೂ ನೆಲದ ಮೇಲಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕವಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಜೀವನ ಮುಖಿಯಾದ ದರ್ಶನವಿಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಅನುಭವ ಕ್ರೋಢೀಕರಣಗೊಂಡ ಪ್ರಗತಿಪರಧೋರಣೆ ಈ ಕವಿತೆಯ ಗುಣ ವಿಶೇಷ.

ಇತಿಹಾಸದ ವೈಭವೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕವಿ ಎಂದೂ ಮುಂದಾಗದೇ ಜನ ಸಮುದಾಯದ ಶ್ರಮ. ದುಡಿಮೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತೆರೆದ ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಯಾರು ಕಟ್ಟಿದರೋ ಈ ಭವ್ಯ ದೇಗುಲ'. 'ಕೋಟಿ ಜನ ಹೊಗಳುವ ಈ ಕೋಟಿ ಕೊತ್ತಲ?'. 'ಕಟ್ಟಿಸಿದಾತನು ಪಟ್ಟದ ಮೇಲೆ', 'ಅಟ್ಟಿ ಗಾಸದಲಿ ಹೆಸರಾದ', 'ಕಟ್ಟಿದ ಸಾವಿರ ಜನಗಳ ದುಡಿಮೆಗೆ', 'ಕೂಲಿ ಕೊಟ್ಟವನು ದಣಿಯಾದ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದವರ, ದುಡಿಮೆಗಾರರ ಸಾಧನೆ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿ ಬೆವರಿನ ಹೊಳೆ ಹರಿದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕವಿ 'ಕಟ್ಟಿಸಿದಾತನು ಪಟ್ಟದ ಮೇಲೆ', 'ಅರಳದ

ಮೊಗ್ಗು ಮೊಳೆಯದ ಬೀಜ', 'ನೋವಿನ ನಿಜ ಇತಿಹಾಸ' ಎಂದು ಭೂತದ ವೈಭವೀಕರಣವನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಆಶಯ ದುಡಿಮೆಗಾರರು, ಕಲಾವಿದರ ಹಾಡು, ಚರಿತ್ರೆ, ಇತಿಹಾಸ, ಶ್ರಮ ಜೀವಿಗಳ ಹಾಡು ಮೊದಲಾದ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಶಕ್ತವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಯಾರೂ ಆಯದ ಮುಟ್ಟಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದೊಳಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಚಾಲೀ ಮರದ ಹಾಡು. ತೆಂಗು ಕಂಗಿನ ಜೊತೆಗೆ ಕಂಗಾಲಾಗಿರುವ ಚಾಲೀಮರದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕವಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಲದ ಕಾವಲು, ಬೇಲಿಯ ಭಟ ಎಂದು ಕವಿ ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮರವನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಬಹುತೇಕ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವು, ನೋವು, ಸಂಕಟ, ತಳಮಳ, ಅಳು, ಅಸಹಾಯಕತೆ, ಉರಿ, ಬೇಸರ, ಬಡತನ ಹೀಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರ ಬದುಕನ್ನೇ ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ವರ್ತಮಾನದ ಬದುಕಿನ ವಿಪರ್ಯಾಸ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ಕವಿ ಮುಲಾಜಿಲ್ಲದೆ ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರಮವೇ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಾಯಿ ಬೇರು. ಅದನ್ನೇ ಚರಿತ್ರೆ ತೂರಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬ ಆಕ್ರೋಶ, ಬೇಸರ, ಸಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. "ಬೆವರು ಮನುಷ್ಯ ಸಮಾಜದ ಮೂಲ. ಕತ್ತಲಿನಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ, ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಕತ್ತಲಿಗೆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾ ಬಂದ ಬೆವರು ನಮ್ಮ ನಡುವಿನ ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಹಗಲಿರುಳೆನ್ನದೆ ನಿರಂತರ ಕ್ರಿಯಾ ಶೀಲತೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾದ ಈ ಬೆವರು ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಹುಡುಕಿದೆ. ತನ್ನ ತೊಡಗುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಬುದ್ಧಿ ಭಾವಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಸೃಜನಶೀಲ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಇದೊಂದು ಮನುಷ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ. ಎಂದೂ ಬತ್ತದ ಆಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರೆ. ಇದೇ ನನ್ನ ಭೂಮಿ ತತ್ವ ಎಂದು ಬರಗೂರು ಅವರೇ ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳಿದ್ದುಂಟು. ಅದರ ಸಮಗ್ರದರ್ಶನ ಇಲ್ಲಿ ನಮಗಾಗುತ್ತದೆ. ತೀವ್ರವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಮೈತಾಳಿದೆ. ಬರಗೂರು ಅವರು ಮಾನವತಾವಾದಿ. ಮಾನವೀಯತೆಯೇ ಈ ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಸೆಲೆ. ಬಂಡಾಯವೆಂದರೆ ಬರೇ ಹೋರಾಟವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅದರಾಚೆಗೂ ಇನ್ನೂ ದನಿಪಡೆಯದ ಅದಷ್ಟೋ ಭಾವಗಳೆವೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಕವಿಗಿದೆ. ಕವಿ ಭಾವ ಜೀವಿಯಾದರೂ ನೋವನ್ನು ಮರೆತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿಸರ್ಗ ಕವಿತೆಯ ನಿರರ್ಶನ. ನಿಸರ್ಗವೆಂದರೆ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟ. ಆದರೆ ನಾನು ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೊಗ್ಗು ಮೌನಕ್ಕೆ, ಮಾತು ಹೂವಿಗೆ. ಹಸಿರು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯ ಉದಯಕ್ಕೆ. ನಾನು

(ಪುಟ 13ಕ್ಕೆ)

The real name of our philosophical system is Sanatana Dharma or the Eternal Law. It does not date from a particular point of time or begin from a particular founder. Being eternal, it is also universal. It knows no territorial jurisdiction. All beings born and to be born belong to it.

None can escape this law, whether they concede its binding force or not. The eternal truth that fire burns does not depend for its validity upon our allegiance to it. If we accept the truth, so much the better for us. If we do not, so much the worse for us. In either case, the law is there, unchangeable universal and eternal. Such is our Sanatana Dharma.

All religions and all spiritual paths are but aspects of the Sanatana Dharma. The highest teachings of any other religion do find a place in our religion and are but a phase of the ordinary law laid down here.

The intrinsic worth of anything is always there whether one recognizes it or not. A diamond remains a diamond whether you accept it or not. Similarly, it is immaterial whether you accept the Sanatana Dharma or not. Its validity and value remain unchanged whether all accept it or none accept it.

A person cannot mistake a pearl for silver when he knows that it is a pearl. Similarly, when right knowledge is present,

Merits of Dharma

there can be no room for misconceptions.

Actually, we are worse off than before. Almost everyone complains of restlessness, depression and unhappiness. Alcohol, drugs and suicides are on the rise. We are certainly more unhappy than before.

Dharma is the cause of happiness. If today, we do not have the mental peace and happiness of our ancestors, it is due to our gross neglect of dharma. When the practice of dharma declined, suffering began.

Do not blame the times for your suffering. The so-called bad days are our own making. All our present sufferings are due to our own neglect of dharma. We can, at any moment, put an end to them by reverting to the simple faith and the upright conduct, the religious fervour and the peaceful contentment of our forefathers.

Realise the depth of your fall from the true ideal of life and make an honest endeavour to recover it.

Dharma makes man richer than the richest, stronger than the strongest, happier

than the happiest.

Ordinary people get the fruits of their own individual conduct alone. But persons who are placed in high positions and influence the conduct of others have a double responsibility. They are answerable not only to themselves but also for others, as others are induced by their example to be good or bad.

Just as their merit is the greater when they adhere to dharma, so is their sin the greater when they resort to adharma.

The Lord has said in the Gita, "Whatever the highest person does, that along is done by the others."

The future of the land is really in the hands of the people in power. They should set by their example, a standard of right conduct.

Young children have no conception at all of the right or wrong, nor have they the ability to form any such conception. With them ignorance is inevitable and therefore is not a sin. To commit a sin it is necessary to have the capacity to discriminate between right and wrong.

But when the child grows up and acquires the capacity of discrimination and is able to understand the distinction between right and wrong, he becomes responsible for his actions and incurs sin if he acts wrongly. The fact that he allows his capacity

(...continued to pg. no. 14)

ಕಾಂಟೆಸಾದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ

(ಫೆಬ್ರ 1200)

ಆತಂಕಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹಸಿರು ಮುಕ್ತೆದೆ ಮರ ನೋಡುತ್ತ. ವಿಧವೆ ಬೋಳು ಮರ ನೆನೆದು" ಮಾವು ಮಾವಾಗಿ ಬೇವು ಬೇವಾಗಿ ಹಸಿರು ಹಸಿರಾಗಿ ಕಾಣದ ಸಹಜ ಸಾಚಾತನ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಅದು ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮುಖವಾಡದ ಬದುಕು; ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಘರ್ಷ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದರ ಬಗೆಗೆ ಕವಿಗೆ ತೀವ್ರ ಬೇಸರ. ಇದೇ ಭಾವ 'ನವಿಲು ಗದ್ದೆ' ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ.

ಬನ್ನಿ ಗೆಳೆಯರೆ ಕತ್ತಲಲ್ಲೇ ಬೆಳೆಯೋಣ
ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮನಸುಗಳನ್ನು
ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಕನಸುಗಳನ್ನು
ಗಾಯಗೊಂಡ ಹೂವುಗಳನ್ನು
ಸಾಯ ಗೊಡದ ನೋವುಗಳನ್ನು
ಬೆಳೆಯೋಣ, ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತ
ಬೆಳಕಾಗೋಣ --
ನವಿಲು ಗದ್ದೆಯ ಗರಿಯಾಗೋಣ.

ಭೂತದ ಬಗೆಗಿನ ಸಿಟ್ಟು, ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಆತಾವಾದವೇ ಇಲ್ಲಿ ಆಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕನಿ ಇತಿಹಾಸವಾಗಿ. ಸಮಕಾಲೀನದಲ್ಲೂ ಬುದ್ಧಿ ಬಲದ ಅಟ್ಟಹಾಸ. ಯಾರದೂ ಬಿಲ್ಲು ಯಾರದೂ ಬಾಣ. ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಬೆವರಿನ ಪ್ರಾಣ! ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕವಿ ಜನವಿರೋಧಿ ಮೌಲ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದನಿಯೆತ್ತಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೊಸ ಹೊಸ ರೂಪಕಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಕವಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬರಗೂರು ಅವರು ನಮ್ಮ ನಡುವಿನ ಪ್ರಮುಖ ಚಿಂತನಶೀಲವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಸಿ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಹರಳುತೂರಿನಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅವರು ಹೇಳಬಲ್ಲರು. ನಿರಸನಗೊಂಡದ್ದೇ ನಿಜವಾದ ಕವನ, ಒಂದೊಂದು ಅಲೆಯೂ ಮಿಡಿಸಾಗರೆ, ಭೂಮಿಯಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬೆಂಕಿ ಬೆಳೆದವರು, ಕತ್ತಲ ಮಗ್ಗದಲಿ ಬೆಳಕು ನೆಯ್ದವರು. ನಗುವುದಕ್ಕೆ ಹಲ್ಲುಗಳಷ್ಟೇ ಸಾಕು ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ಒಳಕರುಳು ಬೇಕು, ಪಿಸುಮಾತು ಆಡೋಣ ಬಾ ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳಕೆಂಬ ಮಾಯೆ

ಬರಿ ಬತ್ತಲೆ, ಸಾಲ ಸರ್ಪವು ಒಂದು ಸಂಸಾರ ಸೇರಿತು. ಚಿತ್ತ ಚಿತ್ತವನೆಲ್ಲ ಹುತ್ತವ ಮಾಡಿತು, ಚರಿತ್ರೆಯ ಚಂದಿರ ಕರಗುತ್ತಿದೆ, ಅಳುವಿಲ್ಲದ ನೀವು ಮನುಷ್ಯರೇ ಅಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ವೈಚಾರಿಕ ಬದ್ಧತೆಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಕವಿಗಳೆಗಳು ನಮ್ಮ ಗಮನಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ; ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಲುಗಳು ಅಪ್ರಮಾಗಿ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತವೆ. ಈ ಕವಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕವಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿಡಂಬಿಸುವ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಳಗೆ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಬಯಸುವ ಆಶಯ ಈ ಸಂಕಲನದ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಬಂಡಾಯ ಸಂಘಟನೆಯ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೌ. ಬರಗೂರು ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಕವಿತೆಗಳು ಒಂದೆಡೆ ಈ ಮೂಲಕ ಸಿಗುವಂತಾದುದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ. ಈಗ ತುಸು ಹರಿಗಡೆದಿರುವ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಈ ಕೃತಿ ಹೊಸ ಹುರುಪು ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

-- ಡಾ. ಜಿ.ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ

KARNATAKA'S CONTRIBUTION TO INDIAN BHAKTI MOVEMENT

On 27th & 28th of October, the Mysore Association, Bombay held a two day festival called Bhakti Sangam comprising of lectures and concerts on contribution of the saints from Karnataka & Maharashtra of the Indian Bhakti Movement. Prof. Vasantha Kushtagi, who has conducted extensive research on Dasa Sahitya spoke on the contribution of the saints from Karnataka. We bring to the readers of Nesaru the Final part of his lecture.

'Bhagavatadharma' is the philosophy of a 'Bhagavata' or one who has faith in Bhagavan; In the development of Hindu religious and philosophical thought, there seems to have been a protracted struggle between the claims of Karma, Jnana and Bhakti as pathways to God realization. Echoes of the struggle among the main trends of thought are freely to be met within the texts. The greatest achievement of Bhagavata Dharma was in finding the highest religious and philosophical synthesis of karma and jnana in and through Bhakti, by enlarging the meaning and content of Bhakti and finding a place in it for both activity and philosophical knowledge. With this background Acharya Madhwa has given his true and faithful interpretation regarding Bhagavata Dharma.

Accordingly the truth of the matter is that worship of God, whether through karma, jnana or Bhakti, is to Bhagavata Dharma not merely a means to an end but an end in itself. This profound truth of the essence of this Dharma is affirmed by Madhvacharya. Further his elucidation of this central truth of this Dharma percolated into the heart of Maharashtra mysticism at a later age, no doubt through the message of Haridasas, can be seen emphatic declaration of the great Sant Tukaram:

I find no solace in Advaiti;
To me the service at thy feet
Is always sweet

The message of Bhakti given by Bhagavatadharma is essentially of universal application. This broad out look of this philosophy receives classical enunciation in the Bhagavan.

The things which are now presented before you, are evidently shows that

Haridasas of Karnataka were interested in propagating their philosophy to all those who were interested in attaining salvation irrespective of class, caste creed and religion. Haridasas did not try to convert the people instead they preached the high ideals which have socio-religious importance to all those who were interested to cultivating Bhakti towards God.

In this cursory survey we can say that Bhakti movement in Karnataka has played a vital role to wipe out helplessness among the common man and create action oriented confidence in him/her who ever come in to the fold of its literature forever.

I fold my hands and pray Oh Lord
Long live the Bhakti Movement
As long as sun and moon visible at the Blue Sky.

- Prof. Vasant Kushtagi

MIG 26, I Phase, Adarsh Nagar, Gulbarga-585 105

Tel. : 08472-45218

Bibliography

English :

A. P. Karmarkar & N. D. Kamaladani: Mystic Teachings of Haridasas' of Karnataka.

Dr. H. M. Marulasiddaiah : Dimensions of Bhakti Movement in India.

Dr. M. V. Krishna Rao : Purandara and the

Merits of Dharma

(from no. 13)

of discrimination to sleep by reason of ignorance will not lessen his responsibility.

Does fire refuse to scorch a person who touches it without knowing that it will scorch or who refuses to accept its power to scorch? Similarly, if you go against God's laws you are bound to suffer.

Does the court let go an offender even though it finds that he did not know the law when he committed an offence? Obviously not. Similarly, if a person commits a sin he must suffer, even if he did not know what he was doing was wrong, provided he has the capacity to know.

Everybody knows it is wrong to cheat. All the same, cheating, bribing, tax evasion and corruption are the normal practice in modern life.

What is the practical use of enunciating the abstract truth of the absolute Brahman to people who are not prepared to put into practice the elementary principles of even samanya dharma (the ordinary law)?

● Prof. Vasant Kushtagi

Haridasa Movement.

Dr. P. B. Desai : Basaveshvara and his Teachings.
R. Bharadwaj : A Study of the Methodological contribution of Haridasas of Karnataka.

R. D. Ranade : Metaphysics in Maharashtra, pathway to God in Kannada Literature.

V. Sitaramiah : Purandardasa.

Kannada :

Belur Keshavadas : Karnataka Bhakti Vijaya
Betageri Krishnasharma & Bengeri Huchryaru : Shri Purandara Sahitya Vols. I to VI.

Dr. D. Javaregouda : Kanaka Sahityadarshana Vol I.

Dr. G. Varadaraj Rao : Haridasa Sahitya Sara.

Dr. H. K. Vedavyasacharya : Karnatakada Haridasaru.

Dr. T. N. Nagratna : Haridasara Bhakti Swaroopa.

Dr. R. G. Gudi : Dasa Sahitya.

Prabhu Shankar : Sharanar Nurundu Vachangalu.

R. R. Diwakar : Narad Bhakti Sutra; Vachana Shastra Rahasya.

R. S. Panchamukhi : Karnataka Haridasa Sahitya.

S. K. Ramachandra Rao : Purandara Sahitya Dashama Vols. I to IV.

Sudhakar : Kanaka Dasara Kirtanegalu Mattu Mundigegalu.

Vasant Kushtagi : Haridasa Sahityad Hadiyalli.

After securing steadiness in samanya dharma, and after purifying and qualifying himself by the earnest practice of vishesa dharma (the special law), prescribed for him, a person attains the requisite standard of competence to enable him to enter on the study of Advaita.

Questions posing as to whether the Ultimate Reality is one or two, have no practical interest for the large majority of us. We may therefore leave such questions for the present and interest ourselves in the practice of our dharma.

Dharma is two-fold, one which takes the form of ritual that requires a large number of persons and accessory things to carry it out and the other japa, bhajan, meditation and introspection which is to be done by the individual seeker. Both these forms of dharma purify and calm the mind of the seeker and help him realise his identity with God.

Courtesy : "Golden Words" Teachings of Jagadguru, H. H. Sri Chandrasekhara Bharathi Swami, Published by Tattva loka.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ
ಘಟಕ, ಮುಂಬಯಿ
“ಮನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ಪಂದನ”

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಘಟಕದ ವತಿಯಿಂದ ದಿನಾಂಕ 4-5-2002 ಶನಿವಾರ ಸಂಜೆ 7:30 ರಲ್ಲಿ ಮಲಾಡ್ (ಪಶ್ಚಿಮ)ದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿ ಕಲಾಮಂಗಿಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ‘ಮನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ಪಂದನ’ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿತು.

ಶ್ರೀಮತಿ ತುಳಸೀಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿ ಕಲಾಮಂಗಿಯವರ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಗೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಜಿ.ಡಿ. ಜೋಶಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಘಟಕ ಇವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿ ಕಲಾಮಂಗಿಯವರು ನೆರೆದ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಬಯಸಿದರು. ರಾಷ್ಟ್ರಮನುಕುಲ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಂದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಜಿ.ಡಿ. ಜೋಶಿಯವರಿಗೆ ಸಭಿಕರ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ವತಿಯಿಂದ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಚವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಗೌರವಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ಪಂದನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಹಾಗೂ ಡಾ. ಜಿ.ಡಿ. ಜೋಶಿಯವರಿಗೆ ಅಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಡಾ. ಜಿ.ಡಿ. ಜೋಶಿಯವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಮನೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ಪಂದನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಉದ್ದೇಶ ಹಾಗೂ ಅದು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂತಸ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದರು.

ನಂತರ ನೆರೆದ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ವಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಅಲಮೇಲು ಅಯ್ಯರ್‌ರವರು ‘ಕಣ್ಣಿರಿಗೆ ಕರಗಿದ ತಿರುಮಲೇಶ’ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಕಥನವನ್ನು ಓದಿದರು. ಡಾ. ಜಿ.ಡಿ. ಜೋಶಿ, ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್, ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲ್ ತ್ರಾಸಿ ಮುಂತಾದವರು ಕಥನವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದ ಮುದ್ದಲ್ ಅವರು 1998 ಸಂಕ್ರಮಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ತಮ್ಮ ‘ಗಾರುಡಿ’ ಎಂಬ ಕವನವನ್ನು ಓದಿದರು.

ಮತ್ತೊಂದು ಹನಿಗವನವನ್ನೂ ಓದಿದರು. ಶ್ರೀಮತಿ ಅಕ್ಷತಾ ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರು ತಾವು ಬರೆದ

ಸುತ್ತಮುತ್ತ

‘ಕೃಪ್ತಳು - ಅಪ್ತಳು’ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಹನಿಗವನವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದರು. ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಹಾಸ್ಯ ಬರಹಗಾರರಾದ ‘ಪ್ರಿಯತಮ’ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಬರಹಗಳ ಸಂಕಲನ ‘ಬೋಪಿ’ಯಿಂದ ‘ಬೋಪಿ’ ಎಂಬ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಬರಹ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿ ಸಭಿಕರನ್ನು ನಗೆಗಡಲಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದರು. ಡಾ. (ಶ್ರೀಮತಿ) ಸುನೀತಿ ಉನ್ಯಾವರ್‌ರವರು ತಾವು ಬರೆದ ‘ಗೋಡೆ’ ಎಂಬ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿ ಪ್ರಶಂಸೆ ಗಳಿಸಿದರು. ಖ್ಯಾತ ಪತ್ರಕರ್ತ ಶ್ರೀ ಸೋಮನಾಥ ಕರ್ಕೇರ ಅವರು ತಾವು ಬರೆದ ‘ಇಡ್ಲಿ ತಿನ್ನುವ ಸ್ಪರ್ಧೆ’ ಎಂಬ ಬರಹ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳಿರುವ ಹಾಸ್ಯಮಯ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೆ ಕೆಲವು ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಓದು ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಗಳಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿ ಕಲಾಮಂಗಿಯವರು ತಮ್ಮ ಹಾಸ್ಯ ಬರಹ ‘ಅಧ್ಯಸ್ತಮೆಂಟ್’ ಓದಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಗೆಹೊಸಲಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ‘ಮಲ್ಲಿಗೆ’ ಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಡೆದ ಚಿತ್ರಾಂಧರಿತ ಕಥೆ ‘ಆಧ್ಯತೆ’ಯನ್ನು ಓದಿ ಸಭಿಕರಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಸಾಹಿತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಿ ಸಭಿಕರ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಗಳಿಸಿದ್ದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ನಂತರ ಶ್ರೀಮತಿ ತುಳಸೀಕೃಷ್ಣ ಮೂರ್ತಿ ಕಲಾಮಂಗಿಯವರು ‘ಯಾರೇ ರಂಗನ ಕರೆಯ ಬಂದವರು’ ಎಂಬ ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡಿ ಸಭೆಗೆ ಕಳೆತಂದರು.

ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಎಸ್. ರಾಮು, ಶ್ರೀ ಎನ್. ವಿ. ಆರ್. ರಾವ್ ದಂಪತಿಗಳು ಹಾಜರಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಕಿರಣ್‌ಕುಮಾರ್ ಕಲಾಮಂಗಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ಶ್ರುತಾ ಕಲಾಮಂಗಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ಅನಿತಾ ಕಲಾಮಂಗಿಯವರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಘಟಕದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್‌ರವರು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಅನರು ತಮ್ಮ ವಂದನಾರ್ಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅತ್ತಿಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿರುವ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದ ಡಾ| ಶ್ರೀಮತಿ ವಾಣಿ ಉಚ್ಚಿಲ್‌ಕರ್ ಅವರಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ನೆರೆದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಮ್ಮ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಾದರ ಪಡಿಸಿದ

ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು ತಿಳಿಸುವುದ ರೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆತ್ಮೀಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ‘ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ಪಂದನ’ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಗಿಯಿತು.

ಯುವ ಕತೆಗಾರ ಓಂದಾಸ್ ಕಣ್ಣಂಗಾರರ ದಂಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ

“ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲು ಹೋಗಬಾರದು” -- ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲ

ಕತೆ ಹೇಳುವುದು ಕತೆ ಬರೆಯುವುದು ಮನುಷ್ಯ ಮಾಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಆದುದರಿಂದ ಯಾರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭೆ ಎನ್ನುವುದು ಇದೆಯೋ ಅದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬಾರದು. ಅಂಥವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಬರಹಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಜೊತೆಯ ಜೀವಕ್ಕೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಆಸೆ ಬಿಂಡಿತಾ ಒಳ್ಳೆಯತನದ್ದೇ ಆಗುವುದು ಎಂದು ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿ ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲ ಹೇಳಿದರು.

ಅವರು ಇಂದು ಯುವ ಕತೆಗಾರ ಓಂದಾಸ್ ಕಣ್ಣಂಗಾರರ ಚೊಚ್ಚಲ ಕಥಾಸಂಕಲನ ‘ದಂಗೆ’ಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಕಿರುಸಭಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮನುಷ್ಯರ ಮನಸ್ಸು ಅತ್ಯಂತ ಸೃಜನಶೀಲ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಆತನಿಂದ ಹೊರಡುವ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರೀತಿ ಜಾಣ್ಮೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ ಎಂದ ಚಿತ್ತಾಲರು ಕತೆಗಾರ ಓಂದಾಸ್ ಅವರು ಇನ್ನಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ಕತೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸಿದರು.

‘ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶ’ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ‘ದಂಗೆ’ ಕಥಾ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ವಿ.ವಿ. ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಡಾ. ಜಿ.ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಜೀವಂತ ಇರಿಸಿದ ಕತೆಗಾರ ಓಂದಾಸರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಳಗಿದ್ದು ಬಂಡಾಯವೇಳುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಭಿನ್ನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತೀಕಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೇಳುವ ಕತೆಗಾರಿಕೆ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮರಂತ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಅಂಶವಾಗಿದೆ ಎಂದರು ಉಪಾಧ್ಯ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ ಬಿ.ಎ. ಸನದಿಯವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಮುಂಬಯಿಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಹೊಸಬರು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುವುದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ. ಇಲ್ಲಿಯ ಹಲವಾರು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಥಾ ಸನ್ನಿವೇಶ, ಪಾತ್ರ, ಕರಾವಳಿಯ ಜನಜೀವನ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ ಹೃದಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು ಎಂದರು.

ಶ್ಯಾಮಲಾ ಪ್ರಕಾಶ್‌ರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ರವಿ ರಾ. ಅಂಚನ್ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಓದಿದಾಗ ಸಾಹಿತಿ - ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದರು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನದ ಪರವಾಗಿ ಡಾ. ಜಿ.ಡಿ. ಜೋಶಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕತೆಗಾರ ಓಂದಾಸ್ ಕಣ್ಣಿಗಾರ್ ಕತೆ ಬರೆಯುವಾಗಿನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟರು. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಸಂಘದ ಗೌರವ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಭರತ್‌ಕುಮಾರ್ ಪೊಲಿಪ್ಪು ನಿರೂಪಿಸಿ ವಂದಿಸಿದರು.

ಡಾ. ಜಿ.ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ ಸಂಪಾದಿತ ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನ ಸಂಪುಟ ಪ್ರಕಟ

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಡಾ. ಜಿ. ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಹಂಪಿಯ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ವಿದ್ವತ್‌ಲೋಕಕ್ಕೆ ನೀಡಿದೆ.

ಸೊಲ್ಲಾಪುರ, ಕೊಲ್ಲಾಪುರ, ನಾಂದೇಡ್, ಉಸ್ತಾನಾಬಾದ್, ಸಾಂಗಲಿ, ಲಾತೂರ, ಪುಣೆ, ಮುಂಬಯಿ ಮೊದಲಾದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾದ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಕಲೆಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶಾಸನ ಸಂಪುಟ ಮಾಲಿಕೆಯ ಆರನೆಯ ಸಂಪುಟವಾಗಿ ಈ ಕೃತಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ರೂಪುರೇಶೆಯನ್ನು ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ.ಯ ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಡಾ. ದೇವರಕೊಂಡಾರೆಡ್ಡಿ ಅವರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿಶ್ರಾಂತ ಕುಲಪತಿಗಳೂ, ನಾಡಿನ ಖ್ಯಾತ ಸಂಶೋಧಕರೂ ಆಗಿರುವ ಡಾ. ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ಈ ಕೃತಿಗೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಕಳೆದ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ವಿವಿಧೆಡೆ ಪ್ರಕಟವಾದ, ಕೆಲವು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೧೨೨ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳು ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿವೆ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯ, ಕಲಚುರಿ, ಸೇವಣ, ಶಿಲಾಹಾರ ಮೊದಲಾದ ರಾಜವಂಶಗಳ ಇತಿಹಾಸ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ದಖಾಪ್ರಸ್ಥ ಭೂಮಿಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ

ಗಡಿರೇಖೆಗಳು ಹಿಗ್ಗಿದ ಕುಗ್ಗಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹ ಇವು ಇಂದು ನಮಗಿರುವ ಏಕೈಕ ಆಕರಗಳಾಗಿವೆ. ಬೃಹತ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಖಂಡವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಇವೆರಡು ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳು. ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಉಭಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆದಾನ ಪ್ರದಾನವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಶಾಸನ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೈಪಿಡಿಯಂತಿದೆ.

ಈ ಸಂಪುಟದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಎಂಬತ್ತು ಪುಟಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಮುನ್ನುಡಿ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರತಿಶಾಸನದ ಕಾಲ, ಅದು ಪ್ರಕಟವಾದ ಪತ್ರಿಕೆ, ಅದು ಯಾವ ರಾಜ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಆ ಶಾಸನದ ಸಾರ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಉಭಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡೇತರ ವಿದ್ಯಾಂಸರಿಗೂ ಈ ಸಂಪುಟ ಸಹಾಯಕಾರಿಗಲಿದೆ. ಈ ಸಂಪುಟ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು ಅಸಕ್ತರು, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ 583 276. ಈ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದಕ ಡಾ. ಜಿ.ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ ಅವರು ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಕ್ಷಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ಪರ್ಧೆ - 2002

ಪ್ರತಿ ವರುಷದಂತೆ 'ಅಕ್ಷಯ'ವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಾಗಿ 31-07-2002ರೊಳಗೆ ಕೈ ಸೇರುವಂತೆ ಬರಹಗಳನ್ನು ಅಹ್ಲಾನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹಸ್ತಲಿಖಿತ ಎಂಟು ಪುಟಗಳನ್ನು ಮೀರದಂತೆ ಕತೆ, ಯಾವುದೇ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ (ರಾಜಕೀಯ ಬಿಟ್ಟು) ವೈಚಾರಿಕ ಲೇಖನ ಪ್ರಥಮ, ದ್ವಿತೀಯ, ತೃತೀಯ ಬಹುಮಾನ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೂ. 1000/-, ರೂ. 750/- ಮತ್ತು ರೂ. 500/-

ಆರು ಪುಟಗಳನ್ನು ಮೀರದ ಸದ್ಯಾವನೆಗಳ ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನ, ರೂ. 700/-, ರೂ. 500/- ಮತ್ತು ರೂ. 300/- ಒಂದು ಪುಟಗಳನ್ನು ಮೀರದ ಹೃದಯ ಮೀಟುವ ಕವನಗಳು ರೂ. 350/-, ರೂ. 200/- ಮತ್ತು ರೂ. 150/- ಆರು ಪುಟಗಳನ್ನು ಮೀರದ ಸದ್ಯಾವನೆಗಳ ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನ, ರೂ. 700/-, ಮತ್ತು ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳು ರೂ. 300/- ರೂ. 200/-, ರೂ. 100/-

ಸೂಚನೆ : ಕೃತಿಗಳು ಸ್ವಂತದ್ದಾಗಿದ್ದು ಬೇರೆಲ್ಲೂ, ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿರಬಾರದು.

ಬೇರಾಕ್ಸ್ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದೇ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ವಿಳಾಸ ಪಿನ್‌ಕೋಡ್ ಸಹಿತ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪೇಪರಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಫಲಿತಾಂಶದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷಯ ಅಕ್ಟೋಬರ್ - 2002 ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡ ದೈನಿಕಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು.

ವಿಳಾಸ :
The Editor,
'Akshaya Competition Section', Billawa Bhavan,
Guru Narayana Marg, Santacruz (East),
Mumbai-40 0055.

OBITUARY

We are deeply grieved to inform our readers of the sad and sudden demise of one of our senior members, Shri G. R. Anand, on Saturday the 1st June 2002, Shri Anand who was a senior General Manager with Union of Bank of India, retired on the 31st May. While attending the farewell function arranged for him by the bank on the next day, he suffered a massive heart attacks and was admitted to the Bombay Hospital. He passed away shortly thereafter. Soft spoken, gentle and friendly, Anand had a lot of friends, all whom will miss him. Despite the heavy work schedule, Anand found time be actively involved with social organisations. He was the president of NKES, apart from being one of our active members.

Anand leaves behind his wife Janaki and two sons.

We pray that they are endowed with the strength to bear this irreparable loss.